

እ ሳ ት

ወ ይ

አ በ ባ

ከጸጋዬ ገብረ መድኅን

ሥነ ግጥም

ይህን መጽሐፍ በማንኛውም አሌክትሮኒክ መሣርያ ለማስተላለፍ፣
ለማስቀመጥ፣ በፎቶ ኮፒ ወይም በሌላ መንገድ ለማባዛት፣
ለማላተምም ሆነ ለመተርጉም፣
የባለመብቱን ፍቃድ እንዲጠየቅ ሕግ ያስገድዳል።

© 1999 የጸገመ ቤተሰብ

በመጀመርያ በ1986 ዓ.ም. በብርሃንና ሰላም ማተሚያ ቤት ታተመ

ለሁለተኛ ጊዜ በ1999 ዓ.ም. በግራፊክስ ማተሚያ ቤት ታተመ

All rights reserved. No part of this book may be reproduced, stored in
a retrieval system, or transmitted in any form or by any means,
electronic, mechanical, photocopying or otherwise, without the prior
permission of the publisher.

© 2007 TGM family

First printed in 1973 by Berhanena Selam
Printing Press, Addis Ababa, Ethiopia

Cover Design: Assegid Gessesse

ISBN 978-0-9793201-0-1

Library of Congress Control Number 2007900859

www.tsageye.org

info@tsageye.org

ሎሬት ጸጋዬ ገብረ መድኅን የበርካታ ተወዳጅ ሥነ-ጥናቶች
ደራሲ ሆኖ ላለፈ “እሳት ወይ አበባ” ብሎ ከሰየመው ከዚህ
መድብል ውስጥ ከሚገኙት በቀር ሌሎች ጥናቶች በመፅሐፍ
መልክ ለህትመት አልበቁም። “እሳት ወይ አበባ” ለመጨረሻ ጊዜ
በ1966 ታትሞ ከወጣ በኋላ ባለፉት ዓመታት ጭራሹን ከገበያ
ላይ በመጥፋቱ የጸጋዬን ሥራዎች ሀያውነት የሚመኙ አድናቂዎች
ቅሬታቸውን ገልጸዋል።

ጸጋዬ ገብረ መድኅን ባለፈባቸው የህይወት ውጣውረድ
ከአዕምሮውና ከገለጻው ስርፀው፣ በርቱዕ ብዕሩ ነጥረውና ተውበው
የተወለዱ በርካታ የአማርኛና የእንግሊዝኛ ጥናቶችና ትያትሮች
አሉ። በህይወት ላለ የጠነሰሰውን፣ እነኚህን ሥራዎችን አስባሰቦ
የማሳተሙን ተግባር፣ ለ“እሳት ወይ አበባ” ቅድሚያ በመሰጠት
ጀምረናል።

ቤተሰቦቹ

ጥር 1999

ለንርዕዩ ኢሳይያስ መታሰቢያ ይሁን።

ሀ/ ሥነ - ግጥምን እንደባለድንጋጌ ታሪክ

አንድ ምዕመን የሃይማኖቱን ድንጋጌ ከማተቱ ይልቅ በቀጥታ እግዚአብሔርን በእምነት ማገልገሉ እንደሚበልጥበት ሁሉ፤ ባለቅኔም የሥነ-ግጥሞችን የአደራደር ሥርዓትና ድንጋጌ (ፎርም) ከማተቱ ይልቅ ቅኔውን ተቀኝቶ ደርሶ ፍሬ ሃሳቡን (ኮንቴንት) ማበርከቱ ይበልጥበታል ቢያሰኝም፤ የግል አስተያየቱን ፈለግ ከጽሑፉ አነፃፅሮ በቅርብ መመልከቱ ደሞ የብዕሩን ዝንባሌ ፈር ሲያሳይ ይችላል ይባላል፤ ሲሆን እንደሚገባው ሁሉ ሌሎች ያላቸውን ግምት ለሌሎቹ ትቹ፤ እነሆ እኔም ራሴ ስለሥነ-ግጥም አነሳስ ያለኝን አንዳንድ ሃሳብ እስቀድሜ ባጭሩ ልንገር። “ሥነ-ግጥም ከመሠረቱ ያው የገዛ ሕይወቱ ሂስ ነው፤” ይላልና ባለቅኔው ማቲው አርናልድ።

በጠቅላላው የአለካኩ ሥርዓት እንደየምጣኔው ወይም እንደየስንኙ ቁጥር ልክ ዓይነተኛ ድንጋጌ ያደረገለትን ሃሳብ-ወለድ (ልብ-ወለድ) ሥነ-ጽሑፍ ብቻ ሳይሆን፤ ግጥሙ ቤት የሚመታ ወይም የማይመታን እንቆቅልሽ ሆነ ምሳሌና ተረት፤ እንዲሁም፤ በቃለ-ውበቱና በቃለ-ኃይሉ፤ ወይም በድቀቱ ሥምረት ለአእምሮ ለልቦናና ለሰሜት የሚጥምን ባለስልትና ባለድንጋጌ የቋንቋ አደራደር ሁሉ፤ ሥነ-ግጥም (ፓኤትሪ) ይሉታል።

መቸም ኪነ-ጥበብ ሁሉ ንጥር የሕይወት አካል ነውና፤ ሥርወ-መነሻው በቀጥታ ከሰው የመሠረተ-ፍጥረት ደሙ-ሕይወት ጋር ተጣምሮ ስለሚጠቃቀስ፤ የሥነ-ግጥምንም የመጀመሪያ ጥሬ መልክ፤ ያው እንደዳንስ፤ እንደሥዕልና እንደሙዚቃ ሁሉ፤ አስቀድሞ በሕፃናት ጨዋታ ሲጨፈር፤ ሲጫር፤ ሲተረብና ሲዘፈን እናየዋለን። ቀጥሎም፤ ኪነ-ጥበብ ከቀዋሚ የኑሮና የመደበኛ ሥራ ክፍሎችም ጋር እያደር ተደጋግፎ ሲጠና፤ እንደየሥራው አንፃር፤ ለምሳሌ፤ በሠርግና በቀብር ሥርዓት አማካዩን የዘፈንና

የሙሾ ግጥሞች፣ በግብርና የግብርና ጠቀስ ግጥምና ዜማዎችን፣ በሃይማኖትና በአምልኮ ባዕድም የኒሁኑ ጠቀስ ባለመዝሙር፣ ባለጸሎት፣ ባለወረብ፣ ባለወሽባና ባለዝየራ ግጥሞችን ተከባክቦ ይታያል። እዚህ ላይ ዋና ዋናው ተግባር ያው ሠርጉ፣ ቀብሩ፣ ግብርናው፣ ሃይማኖቱና እምልኩባዕዱ ሲሆን፤ ለየጉዳዩ የተደረጀው ግጥም ግን ለየተግባሩ ተቀጥላኝነትንና ማዋክሽነትን ይዞ ኖረ ማለት ነው። ይሁንና፤ የሌላ ሥራ-ክፍል ጥገኛና ተቀጥላኝ መሆን አልፎ፤ ራሱን ችሎ፤ እንደገበሬው ግብርናና እንደ ካህኑ ሃይማኖት መደበኛ የኑሮ ተግባርነት ቁሉ፤ የሥነ-ግጥምም ተሰጥዎ ለሞያተኛው ዋናውና መደበኛው ተግባር ከመሆኑም ሌላ፤ ያው እንደየቋንቋው የአደራደር ሥርዓተ-ድንጋጌ የግል ዘይቤና የይዞታ ምዳቤ (ዲስፕሲን)፤ በጣዕሙ፣ በድቀቱ፣ በቃሉ-ውበቱና በቃሉ-ኃይሉ ወዘተ፤ ለዕለቱ ብቻ ሳይሆን ለየጊዜው ሽግግርና ለየተከታታዩ ትውልድ ተቀባይነቱን አበፈትና ሲደረጅ፣ ሥነ-ግጥሙ ዘላቂ ኪነት (አርት ወይም ጥበብ) ወደመሰኘቱ ቀዋሚ ደረጃ ደረሰ ማለት ነው።

በዚሁም ይዞታና ድርድር፤ በአንድ አንፃር፤ እንደሌሎቹ ኪነ-ጥበባት ሁሉ፤ ሥነ-ግጥምም ከየትውልድ ሀገሩና ከየወራሹ ወገን የሥልጣኔ ዘመናት፣ ግሥጋሄና ውድቀት ጋር ታድሞ፤ አብሮ ገሥግሦና አብቦ አብሮ ወድቆና ተደምሶ፤ ወይም ደጋግሞ ታድሶ ወይም ከነአካቴው ጠፍቶ ቢቀርም እንኳ፤ አብዛኛውን ጊዜ የመሠረተ-ቋንቋውን ቅድመ-ድንጋጌና የራሱንም ስያሜ ይዞ እናገኘዋለን። ይሁንና፤ በሌላው አንፃር ደግሞ የግብርና ተግባር ሆነ የልቅሶ ሥነ-ሥርዓት፤ የእማካይ ሥነ-ግጥሞቹን የመሠረት ድርድርና ድንጋጌ ለይቶ ሳያስቀር፣ ያው እንደልጆቹ የየትውልድ ጨዋታና ተረብ፤ እንደጦርነት እስትራቴጂና እንደወይዛዝርት የአለባበስ ወግ፤ እንዳንዴ ስያሜውን ከነድንጋጌው፣ አንዳንዴ ስያሜውን ይዞ ድንጋጌውን ብቻ፣ ወይም ድንጋጌውን ይዞ ስያሜውን ብቻ እንደየዘመኑ የሥልጣኔ ዕድገትና ውድቀት፤ የምርጫ-ውርስና የገድፎ-ውርስ (ሚዩቴሽን ኤንድ ሲሌክሽን) ጣዕምና ዝንባሌ፤ ለውጧል-ይለውጧልም፤ ተለውጧል-ይለውጧልም። ምክንያቱም፤ በጠቅላላው የኪነ ጥበብ ወይም በተለይ የሥነ-ግጥም ታሪክ፤ የየቋንቋውን የአደራደር መሠረተ-ድንጋጌ በየዘመኑ አበላላጦ ማርቀቁ ብቻ ሳይሆን፤ በየዘመኑ ከሚወራረሱት የሌሎች

ቋንቋዎች ልዩ ልዩ የአደራደር መሠረተ ድንጋጌዎች ጋር፤ ከይዞታቸው ምዳቤና (ዲስፕሲን)፤ ከየምዳቤአቸውም ቴክኒክ ጋር ያደረገው የዕድገትና የውድቀት ታሪክ ጭምር ነው መባሉ፤ “የኪነ-ጥበብ መልእክት ከሰው ተፈጥሮ ወደሰው” ሆኖ፣ ተቀባይነቱም እንደየዘመኑና እንደየትውልዱ የጣዕምና የዝንባሌ ዳኝነት የሚመጠን ስለሆነ ነው።

ለምሳሌ፤ ክክርስቶስ ልደት በፊት በሰባተኛው ዓመተ-ዓለም ግድም በሆሜር የተቀመረው የኢልያድና የኦዲሴ ‘ኤፒክ’ የተሰኘው የግሪክ ሥነ-ግጥም፤ አለቀድሞ የነማንን ሥርዓተ-አምልኮ-ባዕድ ተንተርሶ የተገኘ የዜማ ምዳቤ መሆኑን ብቻ ሳይሆን፤ ከነማን ቋንቋ የግጥም ሥርዓተ ድንጋጌ ጋር ተወራርሶና ተዳቅሎ የወጣ መሆኑንም ጭምር፤ የቅድመ እሌናውያን ባለታሪኮች ሲነግሩን፤ መጀመሪያ ወዲያው የሆሜር ‘ኢልያድና ኦዲሴ’ ተቀምሮ ሠላሳ ዓመት ሳይሞላው ባለቅኔዎቹ ካሲስስና ቴይራታኡስ የኤፒክን “ሄክሳሜተር” (የኤፒክን የሰንኝ ስልት ቁጥር) ድንጋጌ ለውጠው ወይም ቀላቅለው “ኤሌጂ” ባለኙት የሰንኝ ስልት ቁጥር ድንጋጌ ሲቀኙ፤ ደራሲው ሴፕሲስ ደግሞ ሰማንያ ዓመት ባልሞላ ጊዜ ውስጥ፤ ከሥርዓተ-አምልኮ ባዕዱ የዜማ መሠረተ-ምዳቤ ውስጥ የተካፋዮቹን አደራደር ቀይሶ ጻፈ። ዛሬም፤ እንኳንና የነሆሜር ‘ኤፒክ’ የቀድሞው የአደራደር ሥርዓተ ድንጋጌ አያሌ ጊዜ መለዋወጥ ቀርቶ፤ ‘የምዕራባውያን ሥልጣኔ ምንጭ’ ተብሎ የሚታመንበት ቋንቋው ጭምር እያደር ተትትና በትውልድ ሀገሩ እንኳ ሳይቀር እጅግ እስከሚያሳስት ድረስ ቢቀያየርም፤ የኤፒክ ሄክሳሜተር የመሠረት ሰንኝ ስልት ቁጥርና ስያሜው ግን እንደነበረ ለማታወቁ ያህል ያው አሁንም ይታወቃል። በቀድሞው ደረጃ ከቶውኑ አይሁን እንጂ በጥንታዊ የግሪክ ቋንቋ ጥናት ትውስታ ጊዜም ይሠራበታል። ነገር ግን፤ ከእያሌ ቋንቋዎችና ከየሥነ-ግጥማቸው የመሠረተ ሥርዓተ ድንጋጌዎች ጋር ለአያሌ ምዕተ-ዓመታት ተወራርሷልና በቅድመ-ፍጥረት አባትነቱ ዛሬም ተከብሮ ይኖራል። በጊዜው እንደሱ ገናና ከነበሩትና፤ ለምሳሌም ክርስቶስ ራሱ መጀመሪያ ለብከበት ነበር ተብሎ እንደሚታመነው እንደአረማይክ ቋንቋ ግን ከነሥነ-ግጥም ድንጋጌው ጋር ጨርሶ አልጠፋም። የሁለቱ የታሪክ

ልዩነት ይኸ ነው። እንደዚሁም፤ የአክሱማውያን ሥልጣኔ ተነሱት በደመቀበት ከክርስቶስ ልደት በፊት በበድሰተኛውና በደበልጥም እስከ አራተኛው ዓመተ-ዓለም ግድም እንደነሰታርና አልሙጋህ ያሉትን የሳባውያን ሥርዓተ-አምልኮ-ባዕድምና የኩሽንም ወገን ሥርዓተ-አምልኮ-ባዕድ ተንተርሶ፤ ከኒህና ከሌሎችም ቋንቋዎች ተወራርሶና ተጻቅሎ የተፈጠረው የግዕዝ ቋንቋ፤ በየጊዜው ቀምሮት ከነበረው ከሥነ-ጥናቶች የመሠረት ሥርዓተ-ድንጋጌዎች ውስጥ፤ ባሬም በኒሁ ቋንቋዎች በተለይም በኩሽና በሳባዊው የአረብ የሰንኝ ስልት ድንጋጌዎች ውስጥ መገኛታቸው፤ የታሪክ እንጂ የኢጋጣሚ ጉዳይ ሆኖ አይደለም። ለምሳሌ፤ ከግዕዝ ቅኔ በተለይ የወል ቤት የምንለው ባለሰድስት የሰንኝ ስልት ቁጥር ድርድር፤ በአረብኛ፤ በሉዳኑም የዳንጉላዊሰና የመሀሰ የጥንት ኑባውያን፤ በሶማሊ፤ በኩሽ፤ በኢትዮጵያም የኩሽና የሲም ዲቃላ ቋንቋዎች የግጥም ድንጋጌ ውስጥ ልክ እንደግዕዝ ድርድር በጥራት ተሳክቶ እናገኘዋለን። 'አሰታር' የተሰኘችደቱም የሳባውያኑ ሴቲ ጣየት በሥርዓተ-አምልኮ-ባዕድ ዜማና በጽላትም ቅርፅ፤ ከጥንተ-ምሥርቀ ሴቱ-አምላክ ከ 'አሰቶር' ጋር ስለምትመሳሰል የሚቶሎጂ ምሁራን መወራረሳቸውን ይነግራሉ።

እንግዲህ በጠቅላላው፤ በአንድ ፊት፤ እንደኪነ-ጥበባት ሁሉ፤ የሥነ-ጥናትም ድንጋጌ ይኸኛው ዓይነት ብቻ መሆን አለበት፤ ወይም ደግሞ ከዚህኛው የቋንቋ መሠረተ ድንጋጌ በተወረሰው ዓይነት ብቻ መመራት አለብን ብሎ መወሰን፤ ያው ከተወሰነ እከምሮ የሚወጣ ድፍረት ነው ብንልም፤ በሌላው መልክ ደግሞ፤ ቁጥሩን (ሚተሩን ወይም 'ምቱን') የተመደበ የሰንኝ ስልትና ቤት ባልደነገገው የቃላት መረን እሂዶ እነሆ ሥነ-ጥናት ማለቱም የባሰ ጸያፍ ማሰኘቱ ሳይሳነን፤ ከላይ እንደጠቀስኩት እንደምእመኑ ሃይማኖት ዓይነት፤ ባለቅኔም የሥነ-ጥናቶችን የአደራደር ድንጋጌ ከግጥቱ ይልቅ ቅኔውን (ተቀኝቶ) ደርሶ ማበርከቱ ይበልጥበት ይመስለኛል። ስለሆነም ለምሳሌ፤ አብዛኛዎቹ የኔ ግጥሞች ካሁን ቀደም ብዙዎች ጠይቀውኝ እንደመለሰኩት ሁሉ፤ እስካሁን ከተለመዱት ከዋነኞቹ ከግዕዝ እስከ አማርኛ ውርሰ የሥነ-ጥናት ድንጋጌዎች ውስጥ፤ ማለት፤ የወል ቤት እንዳልነው ባለሰድስት (ሁለት ባለሦስት ሐረግ)፤ እንደ ቡሄ በሉ ቤት ባለ ሁለት ወይም እንደ በገና እንጉርጉሮ

ቤት ባለ ሰድስት (ሦስት ባለ ሁለት ሐረግ) እንደሆነሆዬና እንደ ሰንገ መገን ቤት ባለ አምስት ወይም ከኒህ ከዋነኞቹ ተቀላቅለው በመዋለድ እንደተባዙት፤ ለምሳሌ እንደመዲና (ከነሰሙ 'መዲና')፤ ከሰንገ መገንና ከቡሄ በሉ ቤት አፈራርቆ እንደሚደረደረውና እንደሚደረደሩት ብዙዎች የኩሽና የሳባውያን አረብ ዲቃላ ቋንቋዎች የዘልማድ ሕገጋት ሳይሆን፤ የቁጥሩን መለያ መሠረት እንደ ራሱን በሰምንት የሰንኝ ስልት ድንጋጌ ሳይ ስለምደረድረው ብቻ ነው። ይኸም በአደራደርና በሠረዝ ነጥብ ተከፍሎ ይታያል። አንዳንድ መምህራን የዚህን ድንጋጌ ዘይቤ (ስታይል) ስም ሰላላገኙለትና እኔም ሰላላሰየምኩት "የጸጋዬ ቤት" ይሉታል። ስምንቱን ሰንኝ አብዛኛውን ጊዜ ቀዋሚ አድርጌ የምከፍለው በአራት-በአራት ሐረግ ነው። አልፎ አልፎ ግን፤ በሦስት-በሁለትና-በሦስት፤ በሁለት-በሦስትና-በሦስት፤ በሦስት-በሦስትና-በሁለት በማፈራረቅ እየከፈልኩ መደርደሩም የለውጥንና ያለማሰልቸትን ጠባቂ ማሰገኘቱን ስለገመትኩ ነው። በተጨማሪም፤ በተለመደው የወል ግጥም ድርድር የጻፍኳቸው ጥቂት ግጥሞች አሉ። ከዚህ ሌላ፤ ስለቦረኝና ስለ ከፋ በጻፍኳቸውና በተረጉምኳቸው ሦስት ግጥሞች ብቻ፤ ያንኑ 'የእሮሞን ኩሽ' "ማክማክሳና ሙርቲ" የተሰኘ፤ በሁለት-በአራትና-በአራት፤ በሁለትና-በአምስት፤ በሁለት-በሦስትና-በሁለት ሐረግ የሚፈራረቅ የሰንኝ ስልት ድንጋጌ ተከትሎ፤ ለምሳሌ ያህል ያሰፈርኳቸው አሉ። እንግዲህ ቀድሞ እንደተባለውም፤ ባለቅኔም የዚያው የባህሉን ቅርስ አቆይቶና መግባ ላወረሰው የገዛ ሕዝቡ የሰሜት ጫፍ ተቀጥላ እንደመሆኑ፤ ከጆሮና ከእንደበቱ ድምፅ የቀመረውን ስልት በራሱ ዘይቤ እያሰተጋባ ቅርሱን በልዩ የምስክርነት መለዩ ሲያድሰና ሲገልጽ ቆይቶ-ናሮ ማለፉ የተለመደ ሲሆን፤ ሁለት ባልቴቶችም ሦስተኛይቱ ቤት በቀመሉት የቡና ጣዕምና ቃና ባይሰማው፤ የሕይወት እካል ኪነ-ጥበብም እንደ ሕይወት ቅመም ቃናው በልዩ ቀማሾች የተለያየ ሆኖ መታየቱን እንጂ ባሕርዩ ከቶም ያልተሰመደ ጉዳይ መሆኑን አይነግረንም። ይሁንና ባለ ቅኔው አልፍሬድ ህውስማን "መድኃኒት ቀማሚዎች ጨው የሚለውን ቃል እንደሚያስቡት፤ እኛም 'ሥነ-ጥናት' የሚለውን ቃል እንዳናስበው አደራ እንጠብቅ!" ሲል በሌላ መልክ የዚሁኑ የነበረ የልዩነት ነፃነት መንገዱ ይመስለኛል። በዚህ

መጽሐፍ የተጠረዙት ግጥሞች ጠቅላላ የግጥም ሥራዎቹ ሳይሆኑ፤ ከድምሩ ውስጥ ከየዓይነቱ መርጫ ያቀረብኳቸውን ብቻ ነው። ከዚህም ሌላ ለአንባቢያን ላበታውስ የምወደው፤ ለምሳሌ “እናት” ማለት “ህዳ” ለሚለው የአርምኛ የኩሽ ቃል፤ “ዳ” ለተሰኘው ትክክለኛ የልሣን ምልክት፤ በቀደምቱ በኢርግሊፊክ ፊደል እንጂ በኋለኞቹ ወራሾች በሴማውያን፤ ወይም በግሪክና በላቲን ፊደሎች ውስጥ ስላልተመደበለት፤ እነሆ ለጊዜው “ደ” በተሰኘው የሳባውያን ወይም የግዕዝ ፊደል አናት ሳይ “” ይኸን ቁም-ሠረዝ በማከል “ደ” እያሰኘሁ መጠቀሜን ነው።

ለ/ ሥነ-ግጥምን እንደ ቃለ-ሕይወት ፈለግ ፍሬ-ሃሳብ

የኪነ-ጥበብ ፈለግ በሚውተበተብበት ዋዜማ ጠንቋይ ጠቢብ ነውና፤ በአፈ-ሊቃውንቱ ወረርሽኝ ብዛት እንደኮካ-ኮላ የማስታወቂያ ግጥም ዓይነቱ ጭምር የነገውን ትውልድ የሥነ-ባህል ሥፍራ ተክቶ፤ የሕፃናቱም እንደበት በእንቅፅልሹ ‘አ-ቡ-ጊ-ዳ’ ሊታጠንና ሊታነፅ እያየነው፤ የባለቅኔው ብዕር መልእክቱን ሁልጊዜም ወደተረሳው ወደአበው ጥንተ-ድንጋጌ እንጂ ወደ አዲሱ ዓለም ሕይወት አይላክ ብንል፤ ሌላው ቀርቶ እነድራይደን እንኳ፤ “የሞራል እውነታም የባለ ቅኔው ፍቅረኛ እኮ ናት፤” ይሉናል። ይህም ማለት፤ የዘልማድ ንፍገት ያጥላውን እውነታ ደሞ አባብሰን በይበልጥ ለማጥልደፍ ሳይሆን፤ ይልቅስ፤ ውስጣዊና ሕያዊ ባሕርዩን መርጦ አንቅቶ፤ ውበት አክሎ፤ በአስተዋይ ኅሊናችን ውስጥ ቁሰሉን የመፈወሱም ጥረት፤ ለሥነ-ግጥም ያው የኖረ ጠባይዋና ደሙ-ሕይወቷ ነው። መቸም ቢሆን የእውነት ፍቅር ያነጠራትን ዘለዓለማዊት ኪነ-ጥበብ አእምሮ የገራው ስሜት ይፋ ያወጣታል ይላልና ኮለሪጅ።

ግሪኮች ባለቅኔዎቻቸውን ለሁለት ክፍለው፤ የአንደኛውን ወገን ድንጋጌን ተከባክበው - እሚቀርፀ፤ ሊሷቸው፤ የሁለተኛውን ደግሞ ቃለ-ሕይወትን አንቅተው-እሚፀንሱ እንደሚሷቸው ይገልጽና ደራሲው ጊልበርት፤ “ሁለቱም ወገን እኩዮች ናቸው። ያም

ሆኖ ያንዱ እኩያነት ከሌላው ያይላል” ይላል። የሥነ-ግጥም ኅሊና፤ በየትውልዱ የሕይወት ተለምዶ የመደነት ሕዋስዋን፤ እያደር ቆዳውን በሚቀይርባት ንፍገት ስትገደብ፤ ሁሉን-አወቅ የምጽተኝነት ባሕርይዋ ይተናነቃትና ለጋ ሃሳብ የምትፀንሰበት ልቦናዋም እየጠበበ ትነጥፋለች። “ሁሉን-አወቅነት፤ የእኔነትን (የኢጎን) ሕልውና፤ ሁሉን-ጠየቅነት ደሞ የመፍጠርን (የልብ ወለድን) ፅንሰ-ሕልውና ያስከትላል፤” እንዲል ባለቅኔው ብሪሂን። ዘለቂታ የሚኖረው ሥነ-ግጥም የሰውን ልጅ ዘለዓለማዊ የሕቅ እውነታ ሊያቅፍና ሊያበሥር ይሻዋልና። ምርድስዋርዝ ለጆን ዊልሰን በጻፈለት ደብዳቤው ይኸን ጉዳይ ተመራምሮ ሊመልስ፤ የግጥም ኪነት ሰብአዊነታችንን የሚያስደሰት ትርኢት ነው ስንል ሰብአዊ ፍጥረታችንንም የማይሸነግል መሆኑ ይታወቀናል፤ ካለ በኋላ፤ ይህንን እንዴት ከመንፈሳችን እንደምናገናዝበው ሊያስረዳ “...እርቃነ ልቦናችንን ወደ አልባሌው ሰው የየዕለት ሕይወት ገልጠን ተፈጥሮአችንን በተፈጥሮው ገጽ ከማስተዋል...” የምንቀምረው ሲሆን ነው ይላል። ሽክላ ሠሪ ጡቧን፤ ተፈጥሮ እኛን ከልዩ ትቢያ እንደምትቀርጽ ሁሉ፤ ባለቅኔም ኪነትን ከምርጥ ቃለ-ሕይወት ዳግመኛ ፈጠረ ሲባል፤ ተፈጥሮ የለገሠችው ዕድሜውንም በሕይወት ዋጋ ላይ እንደ ማዕድን ፈትኖና አንጥሮ ፍሬዋን ብቻ የማብሠር ግለኛ ጥረቱን፤ “ያ ለማንም ሰው ከሚሰማው ይፋ ስሜት፤ ለሕፃኑ እንኳ ከሚሰማው ይፋ ስሜት፤ ሌላው በተደሰተ ከሚያስደሰት፤ ሌላው ባዘነ ከሚያሳዝንን፤ ነፍሱን ከነፍሳችን ከሚያጣምረን ‘የፈለቀ’፤ ያ ነው የኪነ-ጥበብ ደሙ-ሕይወት፤” ይለዋል ተልሰቶይ። በኪነ-ጥበብ የተስጥዎ ግዳጁ ተዳክሞ ተጭለምልሞ ነፍሱን ሊያሳድፍና የሰሙን ጩኸት በምጥ በማስተጋባቱ ብቻ ዕለታዊ ተደማጭነትን እንደጥቅም ሊቃርምና ሊዘርፍ ግን፤ “...ያም የኪነቱን የእውነታ አቅጣጫ ስቶ ብዕሩንም አላተ፤” ማለት ነው ይላል ብሮፍውሰኪ።

ያም ሆኖ፤ በሌላ መልካ፤ ሥነ-ግጥም ሕይወትን ተቻችሎም ሆነ አተኩሮ ለመዝለቅ ሲባል ኅሊናን በኅሊና የመፈተን ውጤት ስትሆን፤ አንዳንዴም ከብቸኝነት ሕልውናችን ውስጥ ብቻ የምትደመጥ ሙዚቃዊ ፊደል ናትና፤ የኑሮን

ውትብትብ ጠላቀን፤ ሠርሥረን ገብተን አገኘን የምንለውን ፍሬ-
 ሃሳብ መንጥቀን አውጥተን በአደባባይ ስንገልጥ፤ 'ቃልን' በውበት
 በድቀትና በአክብሮት እንዲንጸባረቅ ካደረግነው፤ የየፈንታችንን
 ፀንሰን አሳልፈነዋልና፤ 'ቃልን' ገደፍክ አንባልም። ቃል ኃይል
 ነውና። ቃል ውበት ነውና። ቃል እውነት ነውና። ቃል
 ሕይወት ነውና። "አስቀድሞ ቃል ነበረ፤ ቃልም በእግዚብሔር
 ዘንድ ነበረ፤ ያም ቃል እግዚአብሔር ነበረ፤" እንዲል።

ጸ.፲.መ.

ማ ው ጫ

አርአስት

ገጽ

ይድረስ ለወንድሜ ለማላውቅህ	21
ለበጌምድር ወይጦ ባላገር	፲፱፻፳፫ - ደባርቅ
አይ መርካቶ	፲፱፻፳፭ - መርካቶ
ቃል ቃተተ	33
ለአበራ በነበር	፲፱፻፶፮ - ጉለሌ
የብዕር አፓጂት ሌላ	36
ለካሣ ተሰማ	፲፱፻፶፱ - ቆቃ
ክልስ አባ-ልበ-እግረኛ	39
ለማዳም ሄለን ደጉ ወ/ጊዮርጊስ	፲፱፻፳፭
መውደድ አባ ጸጸት	፲፱፻፶፪ - ሁሉ-ቃ
መተማን በሕልም	፲፱፻፳፪ - እንዳሥላሌ
በቃኝ	51
ለኢታፋ ዋላጋ	፲፱፻፶፮ - ቀበና
በረን (የሃዩ አላኬ ሊበን ቀረርቶ)	53
ለአሥመርም ለገሠ	፲፱፻፳፪ - ሊበን
ዋ! ያቺ ዓድዋ	፲፱፻፳፱ - ዓድዋ
ሕይወት ቢራ ቢሮ	፲፱፻፳፩ - ሰድስት ኪሎ
መሸ ደሞ አምባ ልውጣ	፲፱፻፶፩ - ቢሾፍቱ
ማነው 'ምንትሰ'?	፲፱፻፳፫ - አዲባባ

'እከካም ተግሪ'	78
ለእንዲት የቅኔ-ምሽት	፲፱፻፶፭
ረሃብ ሰንት ቀን ይፈጃል?	፲፱፻፳፭ - ዋልዲያ
ምነው አምቦ?	፲፱፻፳፭ - አምቦ
'አቴቴ ዱብራ አሮሞ'	91
ለአቴቴ ዱብራ አሮሞ	፲፱፻፳፪ - ባሌ-ጎባ
ምንም አልል	፲፱፻፳፫ - 'ፒያባ'
አዋሽ	96
በጋማቹ ቃማሊት	፲፱፻፳፱ - አዋሽ
እግር እንይ!	103
'እእግረተኞች'	፲፱፻፳፫ - 'ፒያባ'
እንኮበር	106
ለተፈራ ደገፈ	፲፱፻፳፭ - ደብረ-ብርሃን
ደገና ዋይ እማማ	፲፱፻፶፫ - ሎንዶን
ሊማ-ሊሞ	114
ለፈረደ ዘሪሁን	፲፱፻፳፫ - ተከኪ
ጎል!	116
ለኳስ 'አርበኛ'	፲፱፻፳፭ - አዲላባ
አዴ አዳዩ	119
ለአዴና ለጎርምቲ ጉቴ ዳኛ	፲፱፻፳፭ - ቦሎ
የት አባቱ! ሞትም ይሙት!	፲፱፻፳፫ - ዶርኬ ሠፈር
በቆቃው ጴጥሮስ	፲፱፻፳፩ - ቀበና
እንቅልፍ ነው እሚያስወሰድህ	136
ለኢድዋርዶ ሞንድሌን	፲፱፻፶፱ - ዳራ-በላም

እባት ወይ አበባ		139
ለአባምነው ገብረ ወልድ	፲፱፻፳፰ - አራት ኪሎ	
አስቀመጡህ አሉ!	፲፱፻፳፩ - አምቦ	155
አባይ		159
ለየኒታ አሥረሰ የኒስው	፲፱፻፳፱ - ቴቤሰ ሙታን ከተማ	
መሄደ ነው	፲፱፻፳፰ - ቤልግራድ	164
ዶጋሊ	፲፱፻፳፭ - ጉርጉሱም	165
ቦረን (የሙርቲ - ጸሎት - ጥሪ)		166
ለግዳ ጋልግ-አባ ጋዳ	፲፱፻፳፱ - ዲሬ	
ወሽታም	፲፱፻፳፱ - ስድስት ኪሎ	166
ከፋ	፲፱፻፶፱ - ጂማ	170
'እባት ዐመድ ወለደ'	፲፱፻፳፩ - አዲሳባ	171
'ለተግሩ' ለማይምሩ አፈ-ሊቃውንት		
ሐረር		174
ለከበበው አሻግራ	፲፱፻፳፫ - ሐረር	
እውነት አሁን እንቺ እዲ ነሽ!	፲፱፻፶፰ - አዳማ	176
በራ፤ የመስቀል ደመራ	፲፱፻፳፫ - መስቀል አደባባይ	179
ጌራ	፲፱፻፳፱ - ፓሪስ	181
ግይጨው	፲፱፻፶፰ - ግይጨው	190
ድሬ-ዳዋ	፲፱፻፳፭ - ድሬዳዋ	192
ተወኝ	፲፱፻፶፯ - ኒውዮርክ	194

ድንቅም አደል?		196
'ላብቸኞች'	፲፱፻፶፱ - አዲሳባ	
አብረን ዝም እንበል	፲፱፻፳፩ - ቆቃ	196
አሥመራ	፲፱፻፶፰ - አሥመራ	201
ወንድ ብቻውን ነው እግረኛለቅለ		202
ለዘውዴ ሸዋሞልቶት	፲፱፻፶፭ - አምቦ-ኮልፈ	
ትዝታ	፲፱፻፶፱ - ጋርባ ጉራቻ	205
አዘቦን ዳግም አየኋት	፲፱፻፳፭ - መቀሌ	206
እንዳይነገርህ እንዳች እውነት!	፲፱፻፳፫ - አዲሳባ	208
የቴዎድሮስ ሰንብት ከመቅደላ		210
ለዓለማየሁ ቴዎድሮስ	፲፱፻፶፯ - ደሴ	

በየግጥም አርእስትና ጽሑፍ አትግጧና ግርጌ የተጠቀሰው ቀንና ሀገር እያንዳንዱ ግጥም የተደረገበትን ጊዜና ቦታ እንጂ በመታሰቢያነት የሠረዘላቸውን ሰዎች አይጠቅሱም።

ይድረስ ለወንድሜ ለማላውቅህ

ይድረስ ላንተ ለማላውቅህ

ለወንድሜ ሩቅ ለማልፍህ

ለምታውቀኝ-ለማላውቅህ፥ ለምታየኝ-ለማላይህ....

ማነህ ባክህ?

ላትወደኝም ላታምነኝም፥ አጤነህ ለምትፈራኝ

ለናገርህ አጠንቅረህ፥ አተኩረህ ለምትሰማኝ....

ይድረስ ለከቡር ወንድሜ፥ ለአረህ ሂሪው ለገታሩ

ለሩቅ ገጠሬ ነባሩ

ለማላውቅህ ለዳርዳሩ፥....

ማነህ

ከሩቅ የምታስተውለኝ

የማልለይህ-የምትለየኝ

ተግተህ የምትገምተኝ፥ ያላየኸኝ አስመስለህ

አቀርቅረህ ተግ ብለህ

ባንደበትህ የእርግማን መርዝ፥ በልብህ ትእዝብት ቋጥረህ....

የፀጥታው የዋሻው ሱቅ

ማነህ አንተ የቅርቤ-ሩቅ

ማነህ....

ከረን ነህ መለሎ ብሌን

ከአሰብ ወደብ እሰክ ሰሜን

ሰትሳብ ሰትሰበሰብ

ሸንጦ ሰንበሌጦ-መርገብ

ከኡመ-ራ ነህ ከመረብ

አኑአክ ነህ ወይስ ገለብ

ከዘር ተገፍተህ ተሰደህ

በሐሩር ሰደድ ተጥለህ

በንዳድ መቀመጥ ታጥረህ

በእልቂት አፋፍ ፈፋ ያለህ

ግንህ

'አጋው' ነህ ወይስ ሺናሻ

ትግንቱ ነህ ወይ ፈላሻ

ሰምህ የሆነብን ግርሻ+

ግራ ጉንደር ነህ መተከል

ባላዋቂ የምላስ ቅርስ፣ የዘር ንፍገት ሰትቀበል

ያለዕዳህ ሰምህ ሲበክል

እምትችል እምትቀበል፣ እማትሞት እማትነቀል

ግንህ

ቆለኛ ሸክላ ሠሪ ነህ

ያገር ዕድል ያገለለህ።

ለጥብብህ እንደመካሰ

በደባትር ትንታግ ምላሰ

ዘለዓለም ልብህ የሚላስ

ግንህ

ገባር ነህ የሙከት ሳቢ

እረኛ ነህ የከብት አርቢ

እራሽ ነህ ያገር ቀላቢ

አግል ነህ የግመል ሳቢ

ባክህ ግንህ ወንድምዬ፣ እንድም ቀን የማንወያይ

በውል፣ በጣይ፣ ባደባባይ

በፎቶ ግራፍ ዓይን እንጂ፣ ዓይን ለዓይን የማንተያይ

እኔ ለወሬ አንተን መሳይ፣ አንተ ለጭንቅ እኔን መሳይ።

ግንህ እኮ የማላውቅህ

ማዶ ለማዶ ሩቅ ለሩቅ፣ በመኪና ዓይን የማይህ

የማትቀርበኝ የማልቀርብህ

ጠረንክን የምጠየፍህ

በጋዜጣ በመጽሔት፣ ወሬህን የምተርክህ

ሥዕልክን ፎቶግራፍክን፣ ላገር ጉብኝ የምሸጥህ፣

ግንህ አንተ ወንድምዬ፣ የማላውቅህ የምታውቀኝ

ሶዶሬ ማዶ እምታልፈኝ

በዝምታህ የምትከሰኝ

ባይንህ ጦር የምትገሥፀኝ

የሆድክን የማልጠይቅህ፣ የሆድክን የማትነግረኝ፣

ግንህ

ቦረን ነህ አባ ጋናሌ

የኛጳ ጠር አባ ጣሌ
 ወይ 'ሳፋር' ንጥረ ሰማሌ፥
 ከረን ነህ ወይስ ዳንካሌ
 አፋር ነህ አባ ቱማታ
 ማታሐራ ወይ ከምባታ
 ወይስ ኩናማ አባ ዱታ፥
 ማነህ ጉበዝ ማነህ እያ
 ኢማኑ ነህ አባ ራያ
 ወይስ ኢቱ አባ ሎቲ
 የአዳል ሞእ የአዳል ሞቲ፥
 እኮ ማነህ ሩቅ ያለኸው
 ማንነትክን የማላውቀው
 እማልሰማ እማልጠይቅህ
 እማትነግረኝ እማላውቅህ፥
 ማነህ ጉበዝ ሳስተውልህ፥ አተኩረህ ጭጭ እምትል
 እማትታጠፍ ቅምጥል
 መሃል አገር ያልሸተተህ
 ባሻገር ዙር ድንበር ያለህ
 የእህል ደላላ እሚበላህ
 ባለሚዳን እሚያዋክህ፥
 ማነህ
 የዝምታ መደብር ነህ?...

እኮ ማነህ ሰምህ ማነው
 የዘር ግንድህ የሰየመው
 ተበጥሶ ያልተቀጠለው
 ሥርህ ማነው?...
 በልቦናህ የምታማኝ
 ታዝበህ የምትስማኝ
 ባትወደኝም ባታምነኝም፥ አጤኑህ የምትፈራኝ
 ማክበር እንጂ እማታሰጠጋኝ፥
 ማንነትክን ምንነትክን፥ ላልሰማህ የምጠይቅህ
 ለጉልበት ለላብህ በቀር፥ ሳንተነትህ የማልቀርብህ
 ከዓይነ-ጥላዬ እምትሸሸኝ፥ ከዓይነ-ጥላህ እማልርቅህ
 ላፌ እንጂ ለልቦናዬ፥ የማትመስለኝ የማልመስልህ
 ከመንፈሴ እምገልልህ
 ከሕሊናዬ እማሸሸህ
 ቦታህን የማትረሳ፥ ቦታህን የማስታውሰህ....
 ማነህ
 ይድረስ ለክቡር ወንድሜ፥ ሕመምክን ለማታዋየኝ
 በጸጥታህ ለምትወቅለኝ
 ጉፈሬህን እንደአባትህ፥ እንደሞያህ ለጉፍረህ
 በወለባ እንቆጥቁጠህ
 ሎቲ አጥልቀህ ጦር እንግበህ
 በመኪና እግር እማልፍህ

የማትጠራኝ የማላውቅህ፥
 ማነህ
 በየቀሪስቀ ካርድ ላይ
 ከበህ ሰማያዊ ሰማይ
 አተኩረህ የምትታይ
 ውሸትክን ፈጠህ ላቅሁ ባይ፥
 እንደቴክኖክራሲ አግቦ
 ዙሪያህ በሀሰት ጌጥ ታጅቦ
 እፎይታ ያቀፈህ መስለህ
 ትእዛብት በዓይንህ ጦር አዝለህ
 ርቀህ ተቀብረህ ሰንብተህ
 የቱሪስት ካርድ የሳበህ
 እንተ ማነህ?
 እኮ ማነህ ወንድምዬ፥ ደራሲ የሚቀኝብህ
 ሠዓሊ የሚነድፍብህ
 ቀሊስ የሚቀስበብህ
 የቱሪስት የጋዜጠኛ፥ ካሜራ እሚጋበዝብህ
 የሚተች የሚተረጉም፤ የሚነድፍህ የማንም እጅ
 የማነህ ደም የማነህ ቅጅ?...
 እንተ የማማ ኢትዮጵያ ልጅ
 እኔማ ሆኜብህ ፈረንጅ
 አሳብ ለአሳብ ለተጣጣን
 ምን አጣላን ማን አጣላን

ማን እንዳንወያይ ገራን
 እንደባቢሎን ኬላ ግንብ፥ ለመተላለፍ የቀባን
 እንተን የዘልማድ ዘላን፥ እኔን የመኪና ዘላን
 እንድንሆን የገፋፋን?
 ማነው ምንድነው ወንድሜ፥ ሆድ ለሆድ የሚያናክሰን
 ሳንርቅ የሚያራርቀን፥ ሳናኮርፍ የሚያኳርፈን!....
 ይድረስ ለክቡር ወንድሜ፥ ለምትሳብ ናጻ ጥጉን
 ፈፋ ዙሪያ ሸንተረሩን
 ሸለቆውን ፈረፈሩን
 ጻር ድንበሩን ሩቁን-ሩቁን፥
 ከዘር ተገፍተህ ተሰደህ
 በሐሩር ሰደድ ተጥለህ
 በንዳድ መቀመጫ ታጥረህ
 በእልቂት አፋፍ ፈፋ ባለህ....
 እኛ መሀል ለሌለኸው
 ታሪክህ ለተሸፈነው
 ሁሉን ከሩቅ አብሰልሰለህ፥ አጠንቅረህ ለምታየው....
 ይድረስ ለክቡር ወንድሜ፥ ለምታየኝ ለማላይህ
 ለምታውቀኝ ለማላውቅህ
 ማነህ ባክህ....
 ማነህ

ለበጌምድር ወይጦ ባላገር - (፲፱፻፷፫ - ደባርቅ)

አይ መርካቶ

አገር ከየጐራው ወጥቶ
አንቺን ብሎ ነቅሎ መጥቶ
ግሣንጉሠን ጓዙን ሞልቶ
ጉልቂ መሣፍርትሽ ፈልቶ
ባንቺ ባዝኖ ተንከራትቶ
እንደባዘቶ ተባዘቶ
ተንጠራውዞ ዋትቶ ዋትቶ
አይ መርካቶ፥
የምድር ዓለም የእንጀራ እናት
ላንዱ ርካሽ ለሌላ እሳት
ላንዱ ፍትሃት ላንዱ ምትሃት
ላንዱ ሲሳይ ላንዱ ፍርሃት
ላንዱ ተስፋ ላንዱ ሥጋት
የግርግር የሆይታ ቋት
አይ መርካቶ፥
ያንዱን ወስዶ ላንድ ሰጥቶ
ያንዱን ገፍፎ ላንዱ አብልቶ
አንዱን ነቦቶ ላንዱ አድልቶ
ሰንቱን ፈርቶ ሰንቱን ሸሸቶ
ባፈራሌ ተሸልቶ

አይ መርካቶ፥

ቢያዋጣ ወይ ባያዋጣ
ክስንቱ ተንጣጥቶ ጣጣ
ተነታርኮ ተገዛግዞ
ተብለጥልጦ ተበዛብዞ
መርካቶ ያገር ድግሱ
የገጠር ስንቅ አግበሰብሰ
ለክተሜው ለአባ ክርሱ
በትሬንታው በአውቶቡሱ
በቁሳቁስ ግሣንጉሱ
ለቴጃር የጥጋብ ቅርሱ
ለኔ ብጤም የቀን ጉርሱ
አባ መስጠት እጦት ቢሱ
አይ መርካቶ፥
ተሻምቶ ተገብያይቶ
ወይ ተፈራርሶ ተጣልቶ
በእንካ ስላንቲያ ተማትቶ
አንዳንዴም ተፈነካክቶ
ወይ ተመራርቆ ተሰማምቶ
አይ መርካቶ፥

የኤስፔራንቶ የቋንቋ አገር
 ያ ሲነገር ያ ሲሰበር
 የሰንቲ ልሣን ሲቀመር
 ያንዱን ሲያከር ያንዱን ሲያቀር
 ያንዱን ሲያውስ ያንዱን ሲያስቀር
 ያ ሲደቀል ያ ሲፈጠር
 የልሣን ሽማች ለብቻ
 ከዕቃው ጭምር በስልቻ
 ሲመዝርጥ እንደገቻ
 ቶሎ በል ቶሎ በል ብቻ፥
 ዝግ በሉ እማይባልበት
 መርካቶ የአንደበት ፍላት
 ግርግር እሚባልባት
 ክርክር እሚሞቅባት
 ወዝ እሚንጠፈጠፍባት
 ሸቀጥ እሚታመቅባት
 ደላላ የሚያውቅባት
 ቸርቻሪ እሚተምምባት
 ሊባ ላብክን የሚያልብባት
 አይ መርካቶ፥
 መርካቶ የገበያ ጎራ
 ላንዱ ምድር ላንዱ ጣራ

ያ ሲዘረፍ ያ ሲደራ
 ያ ሲወሰን ያ ሲፈራ
 ያ ሲሸሽግ ያ ሲያወራ
 የንግድን ጠፍ ወይ የአዝመራ
 የነጋዴን ምጥ መከራ፥
 የከበረ እንደመረዋ፥ ረብጣ አፍኖት ሲያሰገመገም
 የከበረ እንደ ፈላስፋ፥ በቁም ቅዠት ሲያልጉመጉም
 የኔ ብጢም ጠብሻን መቶት፥ በየጥሻው ሲያስለመልም
 ቸርቻሪ ዝርዝሩን ቋጥሮ፥ ቅንጣቢውን ሲቃርም
 የወር ሽማች ሰንቁን ጭኖ፥ ሲመርቅና ሲረገም
 ማጅራት መቼ ከጀርባው፥ ጥሻውን ዘሎ ሲያዘገም
 ከዚህ በርሮ እዚያ ስብሮ፥ ያዝ ሲባል ሲሸሽ ሲጣጣር
 ካማትኤል እራጉኤል፥ ሾልኮ ዶሮ ማነቂያ ዳር
 ከመሰጊድ እስከበረንዳ፥ ከአራተኛ እስከነፍሰ ይማር
 የኡኡታው የጡሩምባው፥ የጨሽቱ የፈሽካው ሣግ
 የሰው የመኪና የከብት፥ የፍግ የቁሳቁስ ትንፋግ
 ሲገፋተር ሲመዝረጥ፥ ሳቦት ለሳቦት ሲላላግ
 ትንፋሽ ለትንፋሽ ሲማማግ
 አባ ሽብሩ መርካቶ፥ ያለውን በገፍ አጣጥቶ
 የሌለውን ከሌለበት፥ አስጉልጉሎ አስወጥቶ
 ሰንቁን ከዳር ዳር አዛምቶ
 በግድም በውድ አስማምቶ

አገርን ካገር አካትቶ
ሁሉን አቀፍ ባይ መርካቶ
ያቻችለዋል አሻምቶ፥
አይ መርካቶ

፲፱፻፷፭ - መርካቶ

ቃል ቃተተ

ቃል አይሞትም ይሏል እንጂ፥ እስትንፋስ ይሞታል ቅሉ
ቃሌ በፅንሱ በነነ፥ እፍ አልሺውና በሸሉ።

ለካስ በቂጠማ ነደ፥ ዕርግብ ፍላግ ደብቃ

በንሥር ልቦና መጥቃ

አለሳልሳ አማቅቃ

አምኗት ሲታበይ ነበረ

ያየር ያድማላት ገሞራው፥ ያ እንደጋሬጣ የሾረ

ርቱእ ጥፍሩ የነፈረ።

ፍጡርሽን መለኮት ብዬ፥ በሥጋ ለበስ ዝንጋኤ

እንደ ብሩክታዊት እንባ፥ ተማጽኜሽ በሱባዔ

‘ዝውእቱ ዳግማዊት ሞት፥ ወእስመ አልቦ ትንሣኤ’።....

ምጤን ጭንቁን እንደእንክርት፥ በልቦናሽ አጠንጥኜ

ከባዕድም ከወዳጅም፥ ዓይንና ጆሮ ሸፍኜ

እንደጉድ ፍቅሬን ቀብሬ፥ በእምነትሽ ጥላ ከድኜ

የአንጀት ፍጫን ነበልባሌን፥ አዳፍኜ ተዳፍኜ፥

አዬ ሥጋ ለበስ ተሰፋ

እንዲህ ላም አለኝ በሰማይ፥ የምኞት ዘር አላቅፋ

ያም በምድረ-በዳ ፈፋ

ካልሳምናት የዕፀ-በለስ ዛፍ፥ ከማንደርለባት ተቀርፋ

በሕልም እንኳ ግጠን ሳንወጣት፤ በቂም ቅዠት ሲታሰለፋ....

ምነው ረቂቅ ሽል መቅጠፉ? የውን ውላችንስ ይጥፋ
 ቃላችንን ካስጉሰበትን፤ እንደ ሥራ-ቤት ልፈፋ
 እንደቀፈፋ አቆማዳ፤ ምሥጢር ካፎቱ ከሰፋ
 እንደባሰጋ መቀነት፤ ውሉ በልፊያ እየገፋ
 እንደአቃቢት ግብር ውሀ፤ ገበያ የትም ሲደፋ፤....
 ብቻ ጡሩ የግፍ ግፋ
 ከበደልም በደል ዕድፋ
 ከቶም ረቂቅ ሽል መቅጠፉ።
 ገና በቆባው በእምቡጡ
 ቡቃያው ከማቆጥቆጡ
 ገና በሽል ገና ባፍላ
 ዓይኔ ከዓይንሽ ብሌን ጥላ
 የቋጠረው ወዝ ሳይሞላ
 ሕልሜ ብልጭታው ሳይጠራ
 ጭላንጭል መቅረዝ ሳይበራ
 ሲቃዩ እስትንፋሱን ሳይረጭ
 ደሜ፤ የልቤ ፅንሰ እንጭጭ
 ምነው ሳይፈጠር ይቀጭ?
 በመዳፍሽ የጠለሰው፤ የዕንባ ወዜስ ይምክን፤ ይምጠጥ
 የብሌንሽ ወላፍን እጭ፤ እርግብግቢቱ እንዴት ይፍረጥ?...
 ለካስ በቁጠማ ነዶ፤ ዕርግብ ፍላፃ ደብቃ
 በንሥር ልቦና መጥቃ

ሕዋሱን ደባብሳ አድቅቃ
 አሰላልሳ አማቅቃ

አምኗት ሲታበይ ነበረ
 ያ በሞገድ ድባብ መጥቆ፤ ሁሉን ቁልቁል ያተኮረ
 አናምርትን ነጌያትን፤ እንስሳትን ያሸበረ
 አእዋፍን በደመና፤ አውሬን በደን ያስገበረ
 በነበልባል አክናፋት ጦር፤ ያየርን ሰርጥ የሰበረ
 የየብስ የእድማሳት ገሞራው፤ ያ እንደ ጋሬጣ የሾረ
 ፍላፃ ዓይኖቹን ታውሮ
 ርቱእ የጦር-ጥፍሩን ነፍሮ
 አውራ-ገነን ከብሩን ከሰሮ
 ቅስመን ውጦ፤ ባከኖ አፍሮ
 ኩፍ እንዳለች ዶሮ፤ ጓሮ
 ሊለቅም ግብስብስ ጭሮ
 የጀግና ሐሞቱ ታልቦ
 ገሞራነቱ ተሰልቦ....
 አምኖሽ ሲታበይ ነበረ
 የየብስ ያድማሳት እሳቱ፤ ያ እንደ ጋሬጣ የሾረ
 ፍላፃ ዓይኑ የታወረ?
 ርቱእ ጥፍሩ የነፈረ?
 ገሞራነቱ የከሰረ?

ለአበራ በነበር - (፲፱፻፶፮ - ጉላሌ)

የብዕር አግኝት ሌላ

የቃለ-ልሳን ቅመሙ

የባለቅኔ ቀለሙ

ነጠቦ እንጂ ፈሰሰ አንበል፤ ቢዘነበል እንኳ ደሙ

ሰከነ እንጂ ከሰሰ አንበል፤ ቢከሰከስ እንኳን እፅሙ

የቃለ እሳት ነበልባሉ

እልባከነምና ውሉ

የዘር-ንድፉ የፊደሉ

ቢሞት እንኳን ሞተ አትበሉ።

እስካልተዳፈነ ፍሙ

እስካልተሰበረ ቅስሙ

እስካልተቀበረ ሰሙ

የደራሲ ዐፅሙ-ወዙ

የብዕር ቀስተ-መቅረዙ

ሕዋሳቱ እስካልቀዘዙ

አልፏልና ከሥጋ-ሞት

በቃሉ ሚጦት ስልባቦት

በፊደሉ አድማስ-ፍኖት

በጎብረ ቀለሙ ማጎቶት

በሥነ-ግጥሙ ምትሃት

በግሡ ንጥረ-ልሳናት

በነባቢቱ ነፍስ እሳት

ይነዝራልና ደም-ሥሩ፤ አይሞትምና ፀዳሉ

ቢሞት እንኳ ሞተ አትበሉ

የብዕር አግኝት ሌላ፤

ሲፈስ የብሌት ኬላ

የፊደል መቅረዝ አግኝት

ከውስጥ ነው እንደጋን መብራት

በቁም ነው እንደቁም ፍትሐት

የሚያጨልም የነፍስ እሳት፤

እንጂ ብዕር ሞተ አትበሉ፤ እሳቱን ሳያሰለመልም

ነበልባሉን ሳያከስም

ውጋጋኑን ሳያጨልም፤

ቃለ-ምንጩን ካልመሰነ፤ ሥለቱን ካልጉለደፈ

መቅረዙን ካልተዳፈነ፤ ከፊደሉ ካልነጠፈ

ዐፅሙ-ወዙን ካልደረቀ፤ ጧፉን ቀልጦ ካልሰፈፈ

ጡጦ እንደጠፋበት አራስ፤ ቁም ተዝካሩን ካልሰፈፈ

ብዕሩ ቀርቶ ምላሱ፤ በሃሜት ካልተንጠፈጠፈ፤

የቃለ-እሳት ነበልባሉ

የድምፁ ብርሃን ፀዳሉ

የጎብረ ቀለማት ኃይሉ

አልባክነምና ውሉ

የዘር-ንድፋ የፊደሉ

ቢሞት እንኳን ሞተ አትበሉ።

ለካሣ ተሰማ - (፲፱፻፶፱ - ቆቃ)

ክልስ - አባ - ልብ - እግረኛ

ከብቸኞችም ብቸኛ

ያንድ ሃሳብ-ግዞት-ቁራኛ

ከግለኞችም ግለኛ

ክልስ አባ-ነፋሱ-አትተኛ

የመንፈስ-ራብ ግዞተኛ

ባክኖ በእምነት ፈለግ-እርከን

የወዳጅ ቀፋፊው ዘላን፤

ክልስ የእምነት-ምስኪን ድንዝዝ

ግንጥል የቂም-ቁስል ምርቅዝ

ግንዝ፥ ክልስ ፍቅረ ግንዝ፤

የበቀል ነፍሱ-ጡር ትኩዝ

ግልል ያገር ሕመም ግዑዝ

ብቸኝነት ያስጨከነው

ያም ያን ሲለው ያም ያን ሲለው

ከብቸኛ ልቡ ሌላ፥ ወዳጅ ያለው የማይመስለው፤

ከቆዳው ወይ ከምላሱ

የማይረሳለት ድጉሱ

ከሁለት ዘር መታመሱ

ከሁለት ደም መደገሱ፤

ያየኝ አስታወስኝ ብሎ፥ የነፍሱን ቁስል ደብቆ

በሥጋና በወዝ ቀርቦ፤ በውስጠኝነቱ ርቆ
 በግለኝነቱ ማቅቆ
 ከሁለት እንደወደቀ፤ ነፍሱን ከነፍሱ አስተራርቆ
 አንዳንዴም ልቡን አግዞ
 አንዳንዴም ቂሙን አርግዞ
 ያቺን የሰው እምነት ራቡን
 የብቸኝነት እርቃኑን
 በእድገት የተጥላላች ነፍሱን
 ተገንጥላ እንደዋተተች፤ በእምነት ረሃብ ስትገረጣ
 ብድሩን ሊከፈልላት፤ እንደተቀጣች ሊቀጣ
 በብሩ ወይ በሥልጣኑ፤ የማታ ማታ ሊወጣ
 እምነቱ እንደተባዘተ፤ ድንጉጥ ባንዳ ሊያነበንብ
 እንደቤት-ውልድ የበቀል ልብ፤
 ያን የመንፈሱን ቀፎነት፤ በገንዘብ ጠግኖ ሊከብ
 እንደጠበቃ በድብቅ፤ እንደዋጃ በክንብንብ፤
 አንዳንዴም ባለቤት ሆኖ
 በተቆርቋሪነት ገንኖ
 ሕዝባዊነቱን አጋኖ
 በአደባባይ አስተማምኖ
 ሊፈወስ ሲል ከቂም ድኖ
 ባሉ-ቧልታ ምጽተኞች
 በወግ ታዛቢ አፈ-ጊንጦች

ተጠልፎ በወጥመዳቸው፤ በሰው ሊቃ ተለብተኞች
 አፍ ላፍ ሲመሰግጠሩ፤ በፈገግታ በዓይን-ጥቅሻ
 በውስጡ-ዘ ከንፈር ንክሻ
 በሴነቱ እንዳይታመን፤ የልብ እርካታ እንዳይሻ
 በግንባር እሱን ጠቁመው
 ተጠቃቅሰው እሱን ጠቅሰው
 በምጽት ልቡን ፈርፍረው
 የምላቸውን አቁለለው
 እንዳላየም ሆኖ እንዲያየው
 እንዲያውቀው እንዲያስታውሰው
 መለየቱን እንዲለየው፤
 ዳግም ለሰው ቁጭተኞች፤ መለለው ቀርበው እንዲያድጉበት
 በአእምሮው ወይ በገንዘቡ፤ ወይ በሥልጣኑ ሊያውቁበት
 ጠላታቸውን ጠላቱ፤ አርገው ጠላት ሊገዙለት
 ወዳጃቸውን ወዳጁ፤ አርገው ወዳጅ ሊሸጡለት
 እምነቱን ሊታመኑበት
 ልድገቱን ሊታደጉበት
 ውስጡን ሆድ ለሆድ ሊለቁ
 ለሆዳቸው ሰላወቁ
 እሱ ውሉን መጠበቁ
 ለነሱ ልቡን ግውለቁ
 የግፍ ድርብ አሳልፏቸው፤ በሰው ስለሚደነቁ፤

ዘንግተውት ወይ አውቀውት
 ንሊናቸውን ሰልበውት
 የእምነት ክልሶች እነሱ
 በመሆን እንደሚብሉ
 ተሸነጋግለው ሊረሱት
 ያንዱ ርቆት ያንዱ ንቆት፣ ከሁለት ወገን መውደቁ
 የዘር ሕመም መነጠቁ
 ስለማይመስላቸው ብቁ
 የግል ሕመሙን ሳያውቁ
 ጥቃቱንም ሳይጠቁ
 ለጥቅማቸው እንጂ ለሱ፣ እንዳችም ሳይጨነቁ
 የምጸቱ ሞያተኞች
 የጎሲና ጃንደሮች
 መሆናቸውን ሲረሱ
 እሱ ሳይቀር ማስታወሱ
 ጠርጣሪ ሆኖበት ነፍሱ፣
 እንዱ ሰሙን ሲያልከሰከሰ
 እንዱ ደሙን ሲያቀናንሰ
 ሌላው ቅሰሙን ሲያከላከሰ፣
 ክልሱን እንደዘር-ቅዳጅ
 'የቤት ውልዱን' ፍናጅ-ቅናጅ
 ከማለት ሳይታገዱ፣ ሳይቀር ያፈ ልማዱ ጠንቅ

ያም የቆሽቱን ቁስል ሳይድን፤ ከቂም ፅንሱ ሳይላቀቅ
 አድርገውት ፍቅረ-በድን
 ከመንፈሱም ሕመም ሳይድን
 መለዮው ከቶ ተቃርኖ፣ እውነታው ከቶ ተማጥቆ
 ባቀፈው ቂሙን አምቆ
 በጣሉት ልቡን-አሙቆ
 ሲያርቁትም ባፍ-አጥላልቶ፣ ሲያቀርቡትም ውስጡን ንቆ
 ከፃለም ተጣራሪ ጠባይ፣ ያለውዱ የፈለቀ
 ከሁለት ዛፍ የወደቀ
 እንድ የጣለው ካንድ የራቀ፣
 ክልስ አባ-ልበ-እግረኛ
 ያንድ ሃሳብ-ግዞት-ቁራኛ
 ከግለኞችም ግለኛ
 የወዳጅ ቀፋፊው ዘላን
 ባከኖ በእምነት ፈለግ-አርካን
 ያም ያን ሲለው ያም ያን ሲለው
 ብቸኝነት ያስጨከነው....
 ያለግዞተኛ ልቡ፣ ወዳጅ አለኝ የማይለው፤
 ክልስ ግዑዝ
 ክልስ ትኩዝ
 ግንጥል የቂም ቁስል ምርቅዝ
 ግልል ክልለ ፍቅረ-ግንዝ

የመንፈስ-ራሳቸው ግዙብ
ከግለሰቦችም ግለሰብ
ከብቸኞችም ብቸኛ....
ከልብ-አባ-ልብ-አግረኛ።

ለማንኛውም ሂሳብ ደገ ወልደ ጊዮርጊስ - (፲፱፻፳፭)

መውደድ አባ ጸጸት

ዋሽቼ እንደነበር፣ ምነው ባወቅሽብኝ
ጉዲን ባየሽብኝ።
“ብቃት” ስልሽ ሙኬ፣ መርሬ አማርሬ
አርሬ አሳርሬ
“አክ እትፍ” ስልሽ፣ ስተፋሽ እንቅሬ፣
ምነው ባወቅሽብኝ
ጉዲን ባየሽብኝ።
“ጽታው ዘራፍ” ስልሽ....
“ግንን በደኝ” ስልሽ፣
ወይ አለማየትሽ
ወይ አለማየቱ
ባላንጣ እንደሆነኝ፣ የገዛ እንደበቱ፣
በገዛ ልሳኔ፣ ያንጀቱን ማነቁ
ወይ አለማወቅሽ፣ ወይ አለማወቁ....
ለካስ አፍ ባዳ ነው፣ የልብ እውነት ደፍኖ
የላንቃን አጋኖ
ያንጀትን አባከኖ....
በቃ እንግዲህ በቃን፣ አንቺም ሽር እኔም ሽር
አንቺም ብር እኔም ብር፣
አንቺ ቢል

እኔ ቢል!

አንቺ እርር!

እኔ እርር!

ዕድሜ ድንብር ግትር

“ሳይቸግር ጤፍ ብድር”

እውነት ያፍ እፍ ሆኗል፤ የልባችን ይቅር።

‘ብጥስ ቅንጥስ ነው! ታድያስ! ሸረ ንሳ!’

“ወጉሱ-ማዕረጉሳ!”፤....

ሆኖስ፤ ምን ተረፈን?

ሆያ ሆዱ ብቻ፤ ፋንፋሩ ጨረሰን!....

ተስፋ መፍለቅለቅ፤ ከነምንጪ ሲበልዝ

ነፍስ እርግብግቢቷ፤ ከደም ሥሯ ሲቀዝ

ሕልማችን ከዋዝ፤ በሕሊናችን ከሰ

ዓይን ያይን ዓዋጅ ነው፤ አንጀታችን ያልቅስ።

የገደል ማሟቶው፤ እፍ በተነፈሰ

“ከብሬን ነክቶ!” ብለን፤ ልጅነት ፈረሰ።

እውነት ደፈረሰ

“ዳቦ ተቆረሰ”

እውነት ያንጀት እውነት፤ እንቆቅልሽ ሆነ

እንደ ዓመድ በነነ፤

ያለእምነታችን ባሕል፤ ጊዜ ያለአላዳጊ

የሰማሽውን ነው፤ ‘ሆዴ ምን ታረጊ’....

ወሬ ካሸነፈን

ጉራ ግርግሩ፤ ‘ኤክስፓው’ ይማርክን?

ጠፋን ላሉ ዓልታ

ለይስሙላ እምቢልታ?....

ተሸጠ እንደ ተረብ

በዓልት ሊነበብ

የነፍሴ የነፍስሽ፤ ገበና ታተተ

በመበስተና፤ ባዋጅ ተተረተ

አንቺም የኔ እፍታ፤ ወዝሽ ተጨለፈ

አበባሽ ረገፈ

ልጅነት አለፈ

መውደድ አባ ጸጸት፤ በዕድሜ ተቆለፈ

ጠና፤ ጉስደፈ

ጫጫ፤ ገረጀፈ።

መውተርተር ተረፈን፤ ቢያስጠቃም ቢያስከፋም

“እንግዲህ ልጅነት፤ ተመልሶ አይመጣም።”....

“አልወድሽም ያልኩሽ፤ ውሽቴ ውሽቴ”

“ሳይሽ ብንን፤ ብንን ይላል አከላቴ”

ሳጣሽ እርር ኩርምት፤ ይላል ሆዴ እንጀቱ፤....

ወይ አጉል እርግማን፤ ወይ ከንቁ መገደር

ያንጀቴን ቀብሬ፤ ያፈን ብቻ ነበር፤....

ወይ በነቃሁብሽ ፤ ወይ በነቃሽብኝ

ዋሽቼ እንደነበር፡ ምነው ባወቅሽብኝ
የሆድሽን ባየሁት፡ ሆዴን ባየሽብኝ።

፲፱፻፶፪ - ሁሉታ

መተማን በሕልም

መተማ የጎንደር ዘማች
ተቸግሮ በሕልም አፋች
ትርጉሙ ተወሳሰበበት
የሄሮድስ ልጅ ሰሎሜ፡ ተገልግ ገለጠችበት።
እንዲህ በትል፡-
“ጂች የገዛ ሕልሙን ሥዕል
ቀን እያስታወሰ ሲበል
ትርጉሙን መፋጠጥ ባስቶ፡ ያልመሰለው እንዲመስል
ሐቁን በተሰፋ ሲያጣጥል
ቆሜ እሻል ሞቼ እሻል እንዲል፡
እንደሞት ሁሉ ባንድ ሞት፡ መተማ ሁለት ፊት ትገል
ያንዱን ዕድል በሌላው ድል
ለታሪክ ገሊና ቁበል
በዕድሜ ምዕራፍ በታዋውል፡
ሐለስተ-ዓዶት መተማ
ጊዜ ባንቺ ቀን ታድማ
ነጋ-ጠባ ስታትማማ
ደማች የፋሲል ከተማ።”....
ከራስ ጻሸን አድማስ ግርጌ፡ ከዞብል መቃብር ግዶ
መተማ የተኛ ዘንዶ

ተምዘግዝኑ ጠረፍ ንዶ
 እንደሰሎሜ ምሳሌ፥ እንደሄሮድስ ሌት ልጅ ሽንጥ
 በኖባ ተራራ ጥምጥም፥ ሠራ-አካሉን ቢያንቀጠቅጥ
 እርበድብዶ ቢያቅበጠብጥ
 ጎንደር ይዟት የብቻ ምጥ፥
 እዋላጂቱ ሰሎሜም፥ ሰቧት የግዝፈቱ ግርማ
 የመጥምቅ ደም ብትጠማ
 የጂሃድ ሰይፍ እቅዝምዝማ
 ዮሐንስን በመተማ
 ባረከች ፋሲል ከተማ።
 ጎለተ-ዝሙት ሰሎሜ
 አድራ ከደርቡሽ ቅማሜ
 ከቅንዝር በቀል ሰያሜ
 ምሰለ በለሰ የእንስት አሣች
 ሕልሙን ለጎንደር ሰው ዘማች
 መቅደሳ ላይ ፊት ያማታች
 በመተማ ቆርጣ ፈታች።

፲፱፻፳፪ - እንዳሥላሴ

በቃኝ

በቃኝ የኑሮ አጉራህ ጠናኝ፥
 እፎይ የዕድሜ-እዚሜ ጠራኝ።
 እስለመለመ መብራቱ
 በሕይወት የመዋተቱ
 ከነግ-ነግ መንከራተቱ
 መንከላወሱ ልፋቱ....
 መከፊ ሻማዋ ጠፋ
 መሸ ቀኔ ሳንቀላፋ።
 የዕድሜ-ጀምበሬ ጠለቀች
 ቅድመ-ፍጥረቱ አሸለመች
 ልደቱ ተረመረመች
 ተጭለመለመች በበርኖስ
 እንደጭጋጋ ደፍ ጥቀርሻ፥ ተዳፍኖ የዕድሜዬ ፋኖስ
 ጠራኝ፥ የዕድሜ እዚሜ ጠራኝ
 እኔም በቃኝ እፎይ በቃኝ፥
 መሸች ጠለቀች ፀሐይ
 የሕይወት ከረምቴ ወጣች፥ ጉም ተላበሰች ጥላይ
 እረፍቷን ተከናነበች፥ ተሰለመለመች ዕጣይ፥
 በቃኝ ትግሌን ተገላገልኩ
 ውጣ ውረድን አከተምኩ

እፎይ ደከምኩ አበለመለምኩ....
 ተሸነፍኩ አዎን ተሸነፍኩ+
 የከበደኝ ጣር ቀለለኝ
 ያታከተኝ ያደከመኝ
 ያለለቸኝ ዕድሜ ተወኝ
 እፎይ ቀለለኝ ቀለለኝ....
 ባለወር ተራ ተተካ
 ተቀበለኝ ትግሌን እንካ+
 ግነህ አንተ ባለላምንት
 ያስጠምድህ ባስራ ለድስት
 በዕድሜህ ያስጠምድህ....ወይኔ
 በልደትህ ያስፈርድህ....መጥኔ
 ለኔስ መሸቶልኛል ቀኔ።
 በቃኝ የኑሮ አጉራህ ጠናኝ
 እፎይ የዕድሜ-አዚሜ ጠራኝ።

ለኢታፋ ዋላጋ - (፲፱፻፶፮)

በረን (የሃዩ አላኬ ሊበን ቀረርቶ)

ዳምባል! ጋላልቻ ሬሮ!
 ኢግጂ ዲና! አባ ጋናሌ!
 “ዳምባል!” እለ
 (“የሀሪያውን” - የዕድሜ እኩያ ጓዱን ስያሜ ነው)
 ዳምባል! እንዲያው በስመ ዳምባል
 የከረምቱን ጉርፍ አይደል....
 የዘንካቶቹን እንጂ
 የአፊሮን ምንጭ ቅጂ
 የነጋላልቻን ቅጂ!
 የዲናው መቅሠፍት እላት
 ዱታው የነጉዮ እባት
 ዳምባል! ድምፅ አባ ሮሮ
 እንደምንሽር አምሮ
 ሸንቃጣው ግዳይ-ጣሌ
 ሮሮዬም እንደቃሌ
 ዳምባል! አባ ጋናሌ!
 መልሼ መላልሼ
 ደጋግሜ አሠልሼ
 ደጋግሞ ገዳይ ሸጤ
 መላልሶ ጣይ ስተቴ

ብላ ወልዳኝ እናቲ
 ዳምባል ገደል-ከሣቴ!
 እንደአይጥ ፈፋ ምሶ
 እንዳይሞት ትቢያ ልሶ
 ሲቀር በጉዲፈቻ
 ነበር ያረኩት አቻ።
 ዳምባል! የሚያውቅ ይወቀኝ
 ወትርም የበረን እሳት፥ እምሰኘው እኔ ነኝ!
 የሚያውቀኝ ወትርም ያውቃል፥ ዱታው የነዲና ጣር!
 የማያውቀኝ ያው ይማር
 ያውሬን ጭለማ ጠሰል
 የደኑን ዋሻ ገደል
 መንጥሮ-ገባን ዳምባል!
 ባንዲት መካን ሲት ኩራት
 አልሰማ ብዬ ጥቃት
 የቆንጨሮ ፍም እሳት
 ሌሊት ጀምበር ሳትወጣ
 ገባሁት በጨበጣ!
 ጨረር ሳትቀላ በደን
 በዋርቢቱ ልጆች ቀን
 የሰባት ንድ ሁለት ረድፍ
 ጭለማ ሰብሶ ሲከንፍ

እኔ የመቅሰፍት እጁ
 ከነጉልማሳ ልጁ
 ተግ ሲል እንዳየሁት
 በገዛ ደሙ አጠብኩት!
 ስመለሰ ቀን ሳይነጋ
 ብቻውን ካውሬ መንጋ
 ጥንድ አውራሪስ አድፍጦ
 ቢጋፈጠኝ አፍጥጦ
 በከረዮ ሴት ኩራት
 አልኖር ብዬ በጥቃት
 ቤቴን በረቴን ትቼ
 ሉጋ ጦሬን አንግቼ
 በዳምባል ሰም እንደማልኩ
 ኮርማ አውራሪስ ተንተራሰኩ።
 ሸንቃጣው ግዳይ-ጣሌ
 ዳምባል አባ ጋናሌ!

ዳምባል! ሮሮምሳ ላራ!
 ዳምባል! ጋላልቻ ሬሮ!
 ኢማጂ ዲና! አባ ጋናሌ!

ዋ! ያቺ ዓድዋ

ዋ!

ዓድዋ ሩትዋ

የዓለት ምሰሶ አድማስ ጥጥ

ሰማይ ጠቀሰ ጭጋግ ዳሰዋ

ዓድዋ

ባንቺ ብቻ ሕልውና

በትዝታሽ ብፅዕና

በመስዋዕት ክንድሽ ዜና

አበው ታደሙ እንደገና....

ዋ!

ዓድዋ የዘር ዐፅመ ርስትዋ

የደም ትቢያ መቀነትዋ

በሞት ከባርነት ሥርየት

በደም ሰነፃነት ስለት

አበው የተሰውብሽ ለት!

ዓድዋ

የኩሩ ትውልድ ትርስዋ

የኢትዮጵያነት ምስክርዋ

ዓድዋ

የኩሩ ደም ባንቺ ጽዋ

ታድማ በመዘንበልዋ

ዐፅምሽ በትንሣኤ ነፋስ

ደምሽ በነፃነት ሕዋስ

ሲቀሰቀስ ትንሣኤዋ

ተግ ሲል ሲንር ትቢያዋ

ብር ትር ሲል ጥሪዋ

ድው-አልም ሲል ጋሻዋ

ሲያስተጋባ ከበሮዋ

ሲያስገመግም ዳኘው መድፍዋ

ያባ መቻል ያባ ዳኘው

ያባ ነፍሱ ያባ ቃኘው

ያባ በለው በለው ሲለው

በለው-በለው-በለው-በለው!

ዋ! ዓድዋ

ያንቺን ጽዋ ያንቺን አይጣል

ማስቻል ያለው አባ መቻል

በዳኘው ልብ በአባ መላው

በገበየሁ በአባ ጐራው

በአባ ነፍሱ በአባ ቃኘው

በለው ብሎ+ በለው-በለው!

ዋ! ዓድዋ
 ዓድዋ የትላንትናዋ
 ይኸው ባንቺ ሕልውና
 በትዝታሽ ብፅዕና
 በመስዋዕት ክንድሽ ዝና
 በነፃነት ቅርሰሽ ዜና
 አበው ተነሥ እንደገና።
 ዋ! ያቺ ዓድዋ
 ዓድዋ ሩቅዋ
 የአለት ምሰሶ አድማስ ጥግዋ
 ሰማይ ጠቀሰ ጭጋግ ዳለዋ
 ዓድዋ

የካቲት - (፲፱፻፷፬ - ዓድዋ)

ሕይወት ቢራቢሮ

ቢራ ቢሮ ከአበባው ላይ፥ ምን አይተሽ ነው ከቅጠሉ
 ከቂጠማው፥ ከለምሰሙ፥ ሰምረሽ፥ አቅፈሽ መመሰሉ
 ለምንድነው ቢራ ቢሮ
 አበባሽ ከአበባው ሠምሮ፥
 በፀደይ ከፀደይ ጋር ፈክቶ
 በርቶ፥ ተጥለቅልቆ ደርቶ
 እንደ ጮራ ተንዝርግጥ፥ በመንጸባርቅ ተንጣሎ
 ፀደይ እክሎ ፀደይ መስሎ
 ውሎ፥ ጓላ ቀኑ ሲመሽ
 ፀሐይ ግንባሯን ቀልሳ፥ ከጭሰማ ክንፍ ስትሸሽ
 ብርሃኗ በሌት ተዳፍኖ፥ ዓይኗም ፈገግታዋም ሲሰንፍ
 እዝርአቱ እርጭ ብሎ፥ ጸጋውን ከመልኩ ሲገፍ
 አበባው ምድሩን ሲንተራስ፥ ያፈር ጽዋ ዕረፍቱን ሲገድፍ
 ቢራ ቢሮ ያንቺስ ሞገስ፥ ለምንድነው አብሮ እሚረግፍ?
 ምን አይተሻል ከቂጠማ፥ ምን አይተሻል ከለምሰሙ
 ቀን አብረሽ አብበሽ ውለሽ፥ ሲመሽ አብረሽ መለለምሰሙ?
 አስተምሪኝ ቢራ ቢሮ፥ ሰው ለመባል አስኝታይ
 ቀድሞ የት ነው መነሻዬ
 ሲመሽ የት ነው መድረሻዬ?
 ሲተረትማ ሲወጋ፥ ከየብልጭታው ውጋጋን

የሰው የእራሂት የአለምፍተ ውስብስብ ነገደ ጉንዳን
 ሲነሣ ሲሮጥ ሲደፋ፥ ሲያጋድል ሲያዛባ ሚዛን
 በማይመጠን ታላቅ ኃይል፥ በተፈጥሮ ግዙፍ ሥልጣን
 ሊፍተለተል ይወለዳል፥ ሳይነቃ ይወድማል ይባላል
 ልደቱ ዕድሜና ሞቱ፥ አለማቋረጥ ይጓዛል፥
 ይኸ ይሆን አልፋ-አሜጋ? ይኸ ይሆን አስቀድሞ ቃል?
 ያንኛሳ ምሥጢር ምንድነው፥ ቢራ ቢሮ አንወያይ
 አንኛ የዕፀዋት አዋዋይ
 ከፀደይ ጋር ፀደይ መሳይ
 ከአበባም አበባ መሳይ....
 ምን አለበት ሳንዲት ሰሞን
 ቢራ ቢሮ እኔ አንኛን ብሆን
 በፍሰሃሽ ብጥለቀለቅ፥ ብነግሥባት ባንኛ ጽዮን?
 ጸጋ ሞገሰሽን ለብሼ፥ እኔ ባንኛ ሰም አልፌ
 እኔ ባየርሽ ሰፍፌ
 እኔ በአክፍፍሽ ከንፌ
 ምን አለበት ቢራ ቢሮ፥ አንኛ ቀለም ለበሰ ቅጠል
 የብርሃን ጮራ ጠለል
 ተወርዋሪ ሂሳይ መስል፥
 ምን አለበት ቢራ ቢሮ፥ ዕድልሽን እኔ ብታደል?
 ትንኞች፥ ዝንቦች ያሙሻል
 ወረተኛ ነሽ ይሉሻል!

ከአበባ አበባ መክነፍሽ
 ከፀደይ በጋ መዝለቅሽ፥
 ከሾህ፥ ከጉድፍ ስትሰቂ
 ከየሰንጥሩ ስትወድቂ
 ስትሳፋሪ፥ ወግ ስትነጥቂ
 እያወቅሽ እንዳላዋቂ
 የወረት ነው ብለውሻል፥ ቢራ ቢሮ ተጠንቀቂ።
 የበጋው እንኳ ግድየለም፥ የሀጋይ አሰድ እሳቱ
 ቢያነድሽ፥ ቢያክነፈንፍሽ፥ ቢያጤንብሽ ትኩሳቱ
 ተፈታትኖሽ ነው ፍትወቱ
 አለውልሽ መዋተቱ
 ከጉድፍ ጋር መጋጨቱ።
 ምነው ታድያን ቢራ ቢሮ፥ በዝንቦች ወራት በበልጉ
 አበቦች ሲጠወልጉ
 መስኩ ቦዘን ሲከናነብ፥ በትንኝ ጨስ ሲታፈን
 አረንጓዴው ሲገረግ፥ ያሸበረቀው ሲሸፈን
 ፀሐይ የኅዘን ማቅ አጥልቃ፥ በጉም በርኖስ ስትዳፈን
 አንደ ደስታዋ ጊዜ፥ መከራዋን ሳትካፈይ
 ጭንቋን አብረሽ ሳትቀበይ
 ከትንኝ ጋር ስትጋፈ፥ አልቀመጥ ብለሽ አርፈሽ
 ይኸው አጉል ስም ተረፈሽ።
 ቢራ ቢሮ ተናገሪ፥ ሞያው እንዲህ ነው ባንኛ ዓለም

ከፀደይ የፀደይ ቀለም፣ ከበልግም የበልግ ቀለም
 ከአበባውም፣ ከጉድፋውም፣ ከትንኙም መስሎ መግጠም?
 ለካ እንዲህ ነው ያማርሽባት፣ የሕይወትን አገም ጠቀም
 ቢራ ቢሮ ሆኖ እማይበር፣ ፀደይ ሆኖ የሚዘልቅ የለም?
 ላንቺ ይብላሃልኝ እንጂ፣ ለኔስ ክረምት ደረሰ
 በሰማያት ዕንባ ምድርን፣ ሊጠርግ እያጋበሰበሰ፣
 አበባውን እንደጉድፍ፣ ጉድፉን ከዝንብ ጋር ሲያሰስ
 ሁሉን እኩል ሲያግበሰብስ
 አጥርና ጉጆ ሲድስ
 ሜዳውን በደለል ሲምስ
 ግንዱን በዶፍ ሲገረሰስ
 ክረምት አያ እናት አይምሬ፣ ማመዛዘኛም የለህ ወይ?
 ጉድፍ፣ ጽጌ-ረዳ፣ ዐደይ
 ማንንም ከማንም አትለይ?
 አየን የሁሉ እኩል ቤት ወግ
 መደምሰስ፣ መገርሰስ፣ መጥረግ!
 ቢራ ቢሮ እንዴት ነበር፣ ያንቺስ የክረምቱ ውሎ?
 መቸስ ለይቶ ፈጥሮኛል፣ ከሁሉ አድረሽ ኑሪ ብሎ
 የመመሰል ሞያ ከኖ፣ የመጠጋት አቅል አድሎ
 ክረምሽ አሉ እንደ ሌት ወፍ
 ተለትመሽ ከቤት ክፈፍ፣
 እንደ ግንደ-በል ምስጦች፣ ከምሰሰ ተገን መግባት

በየጣራ እንደ ሸረረት፣ በምድጃ እንደ እሳት እራት
 ዕድልሽ የዋዛም አደል
 ክፉ ፈተና ነው መምሰል

በርቺ እንግዲህ ቢራ ቢሮ፣ ክረምት ላንቺ ብቻ አለፈ
 መስሎ አላድር ያለውማ፣ በጐርፍ ዘቅጦ ጐረፈ
 ለካ ምሥጢርሽ ይኸው ነው። በቃኝ እኔም አልሳሳት
 ሲነገር እንደሰማነው፣ ከየብልጭታው ውጋጋን
 የሰው፣ የአራዊት፣ የአእዋፍ፣ ውስብስብ ነገደ ጉንዳን
 በማይመጠን ታላቅ ኃይል፣ በተፈጥሮ ግዙፍ ሥልጣን
 ሊፍተለተል ይወለዳል፣ ሳይነቃ ያልፋል ይባላል
 ልደቱ ዕድሜና ሞቱ፣ አለማቋረጥ ይጓዛል
 ይኸው ነው አልፋ-አሜጋ? ይኸው ነው አስቀድሞ ቃል?
 በኅሊና መሳከሩ፣ ሳይሆን የቆሽት ሕመም ማብቀል
 በአለብላቢት መለብለቡ፣ ልቦናን በሣግ መቀቀል
 ይሁን ያለን ዲብ-ኩሉ፣ የኑሮ ግማደ መስቀል
 ለካ እንዲያው ነው መርበትበቱ፣ ሥራ-ቃሉ ሳይነቀል?

በይ ብር በይ ቢራ ቢሮ፣ ክረምት ላንቺ ብቻ አለፈ
 ሌላው በጐርፍ ጐረፈ
 ሞተ፣ በተኛበት ረጋ
 ፀደይ ላንቺ ብቻ ነጋ
 ሽር ብለሽ መንቆጥቆጥ ነው፣ ከዚያም፣ ከዚያም፣ ከዚያም ሠምሮ

አወቅሁብሽ፣ ነቃሁብሽ ፥ አንቺ ሕይወት ቢራ ቢሮ
 ቀናሁ መሰል አንች ወላዎይ?
 ነይ ብር በይ እንወያይ
 አንቺ የዕልዋት አዋዋይ
 ከፀደይ ጋር ፀደይ መሳይ
 ከአበባም አበባ መሳይ
 ምን አለበት ላንዲት ሰሞን
 ቢራ ቢሮ እኔ አንቺን ብሆን?

፲፱፻፳፩ - ሰድስት ኪሎ

መሸ ደሞ አምባ ልውጣ!

አምባ ወጥቼ እኩለ-ሌት፣ ሰለት ገብቼ በሰሟ
 ከርሞ ሰይጣን በሷ አስቶኝ፣ ልገላገል ከሕመሟ
 ጠበሷ አፋፍ በጨረቃ፣ ደጋግሜ፣ ማሕሌት ቆሜ
 ሆዴ ቃትቶ ባር ባር ብሎ፣ እርቃኔን ከሷ ታድሜ
 ደጀ ሰላሟን በአራት እግር፣ ተገብርክኬ ተሳልሜ
 በሥጋዬ እሚነደውን፣ በጸሎት ላቤ አጣጥሜ
 እፎይ ብዬ አመስግኜ፣ ውዳሌዋን ደጋግሜ
 ገና ከደጅዋ እልፍ ሳልል፣ ደሞ ይምጣ የቁም ሕልሜ?
 ሌት በጥምቀቷ የነጣው፣ ነጋ፣ ደፈረስ ደሜ።
 ሰሷ እንጂ ሰኔ አልያዘልኝ፣ አዬ የሰለት አታምጣ!
 በውጣ ውረድ በጠበል፣ ባሣር ወዜ ቢገረጣ
 ልክፍቷ እንደሁ አልለቀቀኝ፣ መሸ ደሞ አምባ ልውጣ!

፲፱፻፶፩ - ቢሾፍቱ

ማነው 'ምንትስ'?

ያው መቸም እኔም እንደሰው

አንዳንዴ፣ አንዳንዴ ብቻ፣ ሕሊናዬን እውነት ሲያምረው

ሰብሰብ ብዬ እማለበው

"ቀድሞስ ቢሆን ለኔ ብጤ፣ ለኔ ብጤ የሕዋን ዘር

አዳሜ በኔ ላይ በቀር፣ ለኔ መስክሮ አይኖር"

ብዬ ከልቤ ለማከር

እኔው ክኔው ስከራከር

ተጨብጦ እማብላለው

ያው መቸም እኔም እንደሰው

የሐቅ ራብ ነፍሴን ሲያከው

ልቤ ልቤን ሲሞግተው

"እውነትስ ምንትስ ማነው?"

እያለ ነው።

ያም ሆኖ ነገሪ ከልብ

ያልወጣ ነውና ለሕዝብ

ለማንም ያልተገለጠ፣ የራሴ ድብቅ ሱባዔ

ልቤ ከልቤ ጋር ብቻ፣ ያረገው የዝግ ጉባዔ

ከቶ የናንተን ዳኝነት፣ አልጠይቅምና ሰሙኝ

ፋይል ክፈች እንዳትሉኝ።

ያው ብቻ በዘልማድ ሕግ፣ በእንቁ-ፈንቀላችሁ ልረታ

እውነቱ ከእውነት ተፋጭቶ፣ ሐቅ ሆኗልና ሽውታ

ለለዚህ አንዳንዴ ብቻ፣ አልፎ አልፎ ብቻ ላንዳፍታ

አሳቤም ሥጋዬም አብሮ፣ ትንፋሼም ሲያገኝ እፎይታ

ምንትሶች ለምትሉን፣ የለንምና ጸጥታ

ከዚያ ከሌት ውጣ ውረድ፣ ከቀን መኝታው ድውታ

ላመል ታህል ብቻ ድንገት፣ ለሃላብ ንቃት ለትዝታ

ገለል ቀለል ሲለኝ፣ ከሰንቱ ሆይታና ዋይታ

'ከዳር ዋጋው ካንድ ጊዜው'፣ ከሂላብ ዛቸው ቆይታ

ከግራማ-ፎን ቀረርቶው፣ ከድም-ድሙ ካካታ

ከሙዚቃው ሆያ ሆዬ፣ ከናላ-ወቀጣው ፋታ

ከዳንኪራው ውትር ግትር

ከመጠጡ ብኻ ድንብር

ትንሽ የሕሊና ሰላም፣ አገኘሁ ለል የሚለኝ ቅር

እንደገና ለብቻዬ፣ የልቤን ቁስል የሚያጭር

አለብኝ የሐቅ ብትር

ነፍሴን ከስሶ እሚያከራክር

እንደዛር እሚጐነትል፣ ሐቅ እንድጠይቅ የሚያስጥር፣

ያራቡኝን፣ ያጠሙኝን፣ የነሱኝን የሐቅ ዕድር

እንድጠይቅ፣ እንድጠይቅ፣ የሚያረገኝ እርር ክርር

ነፍሴን ከልቤ እሚያሟግት፣ በሐቅ ራብ እለካጣጥር

መንፈሴ ውስጥ የሚያቃጭል

'እውነትሰ ማነው ምንትሰ?' እስቲ እንጠያየቅ የሚል

ሕመም አለኝ፥ ይኸም ሆኖ፥ እግዜር ያሳያችሁ ላልል

ለይታችሁ አጥራችሁኝ፥ ከዳኝነታችሁ ባሕል

ከፍርድ አደባባይ ክልል፥

ለኔ ከቶ ላታውቁልኝ

ነውር በቀር ላታዩብኝ

ጠር በቀር ላታሰቡብኝ

የሕሊናችሁን በደል፥ በኔ ለምትወጡብኝ

ምንትሰ ከማለት በቀር፥ ሌላ ምን ላታስገኛልኝ

መቸም ቢሆን እኔ እናንተን፥ እግዜር ያሳያችሁ ላልል

እዘልቃት እንደሁ ነው እንጂ፥ ከልቤ ጋር ላብስለሰል

ምንም! ቃል ለምድር ለሰማይ

ያሳያችሁሰ ብላችሁ፥ አየን ላትሉ አለብካይ

መሃላ አለኝ፥ ትናንት እንኳ፥ የእህቴ ልጅ እንኳ ትላንት፥

የሥጋ የዘመድ ያጥንት፥ የደም መተሣሠር ገፍቷት

አገር አቋርጣ ልታየኝ

ልታጫውት ልትጠይቀኝ

ልታዋየኝ ልታቀርበኝ

ችግርሽ ገባኝ ልትለኝ

ከዘመድ ልትደባልቀኝ

የወግ መሰላል ልትሆነኝ

ካገር ልታመሳሰለኝ

አዲስ ዘዴ ልታሳየኝ

እንደመጻሕፍቷ ብርሃን፥ አርቃ ልታሳስበኝ

በመንፈሰ ውድቀት እንዳልርቅ፥ በርቺ ልትል ልታቀርበኝ

መጣች ብዬ ሳሳስቃት

ሳጉርላት ሰገባብዛት

ልቤ ፈክቶ ሳዳምጣት፥

....የእህቴ ልጅ እንኳ ትላንት

ለካ እሷስ 'ቦይ-ፍሬን' ብጤ፥ 'ዳር-ልግ' እምትሉት ሽቷት

ምሥጢር የሚያመሣጥራት

አሳስቧት፥ አሰኝቷት

የሚያሳውቅ፥ የሚያስተምር፥ ልቦና የሚከፍትላት

ለጊዜው፥ ለጊዜው ብቻ፥ በኔው ቴፕ እያራመዳት

በኔው መጠጥ እያጣጣት

በኔው ሶፋ እያስጠናት

ችግሯን ከተረዳላት

ኋላ ደብተር መግዣ እሚላት

አሰኝቷት፥ አሳስቧት

ነበር ለካ የደከመችው

ያገርን የወግ ድልድል፥ ድንበሩን የዘለለችው

የባሕሉን የሥርዓቱን፥ ክልል የተሻገረችው

የሥልጣኔ መጽሐፏን፥ ድርሳኗን የዘረጋችው ...

እና አንዳንዴ፥ አንዳንዴ ብቻ፥ እኔው ከኔው ስመካከር
 ከልቤ ጋር ስከራከር
 ያው መቼም እኔም እንደሰው
 የሐቅ ራብ ነፍሴን ሲያመው
 እኔንስ ያሉትን አሉኝ፥ “ግን የእውነት ምንትስ ማነው?”
 እያልኩ ነው።
 ይህ ነው አንዳንዴ እሚያጽናናኝ
 ከሃሰት ሃፍረት የሚያዋጣኝ
 ከንፈሩን ለሚመጥልኝ፥ ለሚያዝንልኝ እንዳዝንለት
 ከንፈሩን ለሚነክሰብኝ፥ በሚያዝንብኝ እንዳዝንበት
 ለወረት ይፍታሽ ስሚለኝ፥ ወረት ይፍታህ እንድልበት
 በሚያሾፍ እንዳሾፍበት
 በሚሰቅ እንድሰቅበት
 በቀን ለሚንበላጠጠው
 በሌት ለሚብለጠለጠው
 እንደቀንድ እውጣ ሰንኮፈን፥ እንጭጭ ሕሊና ያወጡ
 የሴቶች አብሮ አደጉቼም፥ ባሎች እየፈረጠጡ
 በጭሰማ እየወጡ፥ እያዋጡ እየዋጡ
 ሁሉም በተራ ከመጡ
 በወሬም በማሸቃበጡ
 በኔው ሥራ እኔን ሲበልጡ
 ሴቶቻቸው ፈንታቸውን፥ ከኛው ጋር ሲበላለጡ

ሰይሰሙላ ለወግ ብቻ፥ እኛኑ እያሸጧጠጡ
 ስልካቸውን መዋዋያ፥ እያረጉ ቢያሸቃብጡ
 ቢሮአቸውን ሱቅ እድርገው፥ እየዋሉ ቢጋለጡ
 ያው አልፈው በወረታችን፥ በእንጀራችን ላይ በመጡ
 በገንዘቡም በሌላውም፥ ስጦታ እየተሰጣጡ
 በምሥጢር ሲቀማመጡ
 ባልና ሚስቱ በገሃድ፥ በንግዳችን በገቡብን
 ገቢያችንን ወስደውብን
 ስሙን ብቻ በተውልን
 በዚህ ላይ ጨሽታችንን፥ ጭምር ነጥቀው ሲጮኹብን
 መልሰው ደሞ ሲያዝኑልን
 ለወግ ሲመጸደቁብን
 ሕሊናቸውን ባይሹት፥ ጎዘን የሚሹት እነሱ
 ለሰባት እምነት ሲምሉ፥ በሰባት ምላስ ሲያወሉ
 ባንደኛው ሲነካከሉ
 በሌላው ሲሞጋገሱ
 በሦስተኛው ሲካሰሱ
 ሌት ዓይኑን ላፈር ያሉትን፥ ሳይነጋ የሚያወድሱ
 እነሱን አርጉብን ጨዋ፥ የሸንጎ የባሕል አዋይ
 የሥነ-ሥርዓት ደላዳይ
 መራጭ ቆራጭ ቀናን ከአባይ
 ጨዋ መሳይ፥ ንጹሕ መሳይ

ከኔ ምንም ላይሻሉ፡ ደሞ እኔን ምንትስ ባይ!
 “ከሌባ ሌባ ቢስርቀው
 ምን ይደንቀው” እንደሚባለው
 እኔንም የሚያስደንቁኝ
 ከኔ አንስው እኔን ሲያወግዙኝ!
 በገዛ ስማቸው እኔን፡ ባፍ ሙሉ ምንትስ ሲሉኝ!
 ይደነቅላቸው እንጂ፡ ያም ቢሆን በቃንጣይሉ
 ወኔአችንን ካልበከሉ
 በሥጋችን እንደጣሉን፡ መንፈሳችንን ካልጣሉ
 ቅስጣችንን ልባችንን፡ ሌት-ተቀን ካላቃለሉ
 ዓሜን ብለን እስከናምን፡ ምንትስ ነን በሉ እያሉ
 ሲያሽቃብጡ ሲያዳልሉ....
 ስንቱን በኛ ላይ ማጋፈር፡ ለይስሙላ መካካሻ
 ወይ ለንዴት መቀነሻ
 ወይ ለበቀል ማስታገሻ
 ወይ ለመሃላ ማፍረሻ
 ሸረ ስንቱ፡ ሞልቶ ስንቱ፡ ብኩን የመንፈስ ምንትስ
 ለሥጋውም አብሮን ወድቆ፡ ዳግም በአእምሮው ሲረክስ
 በልቦናውም ሲሰሰን፡ በሕሊናው ሕግ ሲድስ
 ‘ፍራ-ደሜ’ ነው እያለ፡ የኔት ደም ሲያልከስከስ
 በቃሉና በመንፈሱ፡ ወድቆ ደቅቆ ሲበሰብስ
 ቲህ ወዲያ ማነው ምንትስ!

ከሥጋው አልፎ በአእምሮ
 ዘሙቶ ወድቆ ተስብሮ
 ከኔ እኩል ለገንዘብ ሰከሮ
 በቃልና ባንደበቱ፡ ከኔ ይበልጥ አመንዝሮ
 ገበያው እንዳዋጅ ቅዳጅ፡ ከቤት ሾልኮ የትም ሲታይ
 ልቅሶ ላይ ሆነ አደባባይ
 ጎረቤት ሆነ ገበያ፡ ቤተ-ታቦት ቤተ-ጠንቋይ
 በመኪና ወይ በጫካ፡ በጭለማ ወይ ጣይ ለጣይ
 ዝም ብንል ብናደባ፡ ዘመን ስንቱን አሸክሞን
 የጅልነት እኮ አደለም፡ እንድንቻቻል ነው ገብቶን
 ገልጦ ታይቶን ሁሉ ታውቆን
 እንጂ፡ አደለም ተሰናን
 ጩዋ እሚባል ማን አለና፡ ደሞ ማን ምንትስ ሊሆን፡
 አማማና አባባ አንኳ፡ የልቤን የምነግራቸው
 ምንም የማልደብቃቸው
 አንዳንዴም ሲቸግራቸው
 ገንዘብ ቋጥሬ ይገርላቸው
 መጦሪያ የሚሆናቸው
 ድካምና ሽምግልና፡ ጎረቤት ፊት ሳይጥላቸው
 ጎጆ ልቀልስላቸው
 የግብር ልክፍልላቸው
 ሄጀ፡ ዘመድ አዝማድ መሃል፡ ተፈራርቀው ሲመርቁኝ

ጉልበታቸውን እንደሳምኩት ቡራኪአቸውን ሳይሰጡኝ፤
 አባባና እማማ እንኳን፤ ካንድ ልቤ እኩል የሚያውቁኝ
 ዝቅ እንዳልኩ ሳልነሳ፤ ተንበርክኪ ሲመርቁኝ
 እዚያው ተጠቃቅሰው አሙኝ፤
 በዓይንና በግንባር ጥቅሻ፤ ከዘመድ አዝማድ ጋር በሉኝ፤
 ጉድ ብለው እያሰታወሱ
 በገጻቸው እያወሱ
 ከንፈር እየተናከሱ
 በዓይን እየተጠቃቀሱ
 የልጅነቴን ሳይረሱ
 ከጉረቤቱ መሃከል፤ እነማን እንደለመኑኝ
 እምቢ ስልም የሰደቡኝ
 እሺ ስል ጉድፈላ ያሉኝ
 ወይም ከኔው አድረው ውለው፤ ጎሳ ያች ምንትሰ ያሉኝ
 እነማን እንደነበሩ፤ ሁሉንም አስታውሰው አሙኝ፤
 በጉረቤቱ መሃከል፤ እንዳችም ወሬ ሳይረሱ
 በዓይን እየተጠቃቀሱ
 ከግራቸው ሥር ሳልነሳ፤ ቡራኪውን ሳይጨርሱ
 አሙኝ
 ሥጋዬን ከተፋኝ
 ከዘመድ አዝማድ ጋር በሉኝ።....
 ታዲያን እኔንም እንደሰው

እንዳንዴ፤ እንዳንዴ ብቻ፤ ሕሊናዬን ሀቅ ሲያምረው
 ዳኝነት የእግዜር ነውና፤ ልቤን ፍረደኝ የምለው
 “እውነትስ ምንትሰ ማነው?”
 እያልኩ ነው።
 ግን እንዳንዴ እምዘነጋው፤ ሳሰታምም የሰሜን ቁሰል
 አሰነሱም የለኝም ብል
 ቢያሙኝ ነውና የባህል
 ምነው በተለይ በነሱ፤ ብቻ ስምን ይቅርባቸው
 እያልኩም ነው።
 ደሞ ያባባም የእማማም፤ አልፎ ቀርቶ ደሞ ዛሬ
 እንዲህ የሰም ማቅ ለብሼ፤ ነፍሴን ጭምር ተዘክራ
 ተገንጥዬ ተነውራ
 እይሰበሩት ስብራት፤ የሰም ቅጭት ተሰብራ
 ከብሬን አንገቴን ቀብሬ
 አንድ ልጄን አስተምሬ
 አሰጨርሼ ተቸግሬ
 አልፎ፤ ‘ግራ-ዱኤት’ ሲሆን፤ ደሞ አዲስ ችግር ያሳየኝ!
 የሠርጉ ዕለት ከእጭኛው ጋር፤ ጠርቶ እንዳያስተዋውቀኝ
 ማን ይበለኝ፤ ምን ይበለኝ
 ስም አጠረው፤ ስም አጠረኝ።
 እኔን፤ ልጄን፤ ግራ ይግባኝ!
 እኔን እናትክን ስም ይጥፋኝ፤

አትጥራኝ አልኩት፤ አትጥራኝ
 አታስታውስኝ አልኩት እርሳኝ
 ይህም ሆኖ እኔ ልጀን፤ እግዚአብሔር ያሳይህ አልላ
 ቢከብደው ይሆናልና፤ ማለፍ ከትምህርቱ ከልላ
 ከሥልጣኔውን ኬላ ደፍ፤ እሱም ከሱ ዘመን ባህል፤
 እግዚር ያሳይህም ብለው፤ ቢጥርም ሊያሳየኝ ሳይችል
 በእውቀቱ ብስለት ተቆርጦ፤ ተበጣጥሶበት የኔ ውል
 እንደገና የሱም ዘመን፤ አዲስ ባወጣው ድልድል
 ታጥሮ የኔ ዕድል ከሱ ዕድል፤
 እና ምንም ቢሆን ልጀን
 ፍቅሬን የመጨረሻዬን
 ስም ያጣልኝን እንድደን
 ባላዋሰኝ ውል እንዳልውል
 ያውጣህ እንጂ ከዚህ እክል
 ይኸው ቃል ስምድር ለሰማይ፤ እግዚር ያመልከትህ ሳልል፤

ብቻ እንዳንዴ እየረሳሁት
 እንዳንዴ እኔም እንደሰው፤ ልቤን እያስዘነጋሁት
 ለትንፋሽ ያህል ለእጩይታ፤ ፋታ ብጤ እየሰጠሁት
 ከዳንሱ ዳንኪራ ርግደት
 ከሙዚቃው ዋይታ ግዝፈት
 ከፍካሬ ኢየሱስ ጥሪ፤ ከፋንፋር ነጋሪት ግለት

ከሃላዊ መሲሃን ጩኸት
 ከነጉግ ማንጉግ መለከት
 እኔም እንደሰው እንዳንዴ፤ ልቤን እያስዘነጋሁት
 ሕሊናዬ እያመለጠኝ፤ ያ በመጠጥ የሸፈንኩት
 በውሰኪ እንፋሎት ያፈንኩት
 በዕድሜ ቱሰል የጠቀምኩት
 ተግ ይልና፤ ብቅ ይልና፤ በገሃድ እያስተዋልኩት
 የሐቅ ራብ እንደፈራሁት
 ግትር ብሎ ግንባሬ ላይ፤ በቁም እየተፋጠጥኩት
 ልቤ ልቤን ሲያማከረው
 “በቁም መረሳት፤ መጥፎ ነው!”
 እንኳ ቢለው
 ዳኝነት የእግዚር ነውና፤ እኔም ፍረደኝ የምለው
 “እውነትስ ምንትስ ማነው?”
 እያልኩ ነው።

፲፱፻፷፫ - አዲሳባ

‘እከካም ተማሪ’

አንባቢው ጀመረ፣ ደብተሩን ጨበጠ፣
ገጽ አገላበጠ፣
በቃላቱ ምትሀት፣ ሃሳቡ ተዋጠ፣
አንባቢው ጀመረ፣
እኔም ቢራዬን ያዝኩ፣ አበባ አየሁ አለ፣
እያሰላሰለ፣ ይተኝ ጀመረ፣
ያነብ ጀመረ፣
እኔም ቢራዬን ያዝኩ፣ አየተመቻቸሁ፣
ሃላቤን ጠቅልዬ፣ እየተገኝኳለሁ፣
ትዝታው ፈለቀ፣ እያሰላሰለ፣
አበባ አየሁ አለ።
ታምሜ ተኝቼ-ሆሰፒታል ገብቼ
አበባ አየሁ አለ፣
አንዲት ውብ አበባ፣ ለም ያወጣሁላት፣
ውብነሽ አሰኝቼ፣ ብቻዬን ተኝቼ
አበባየሁ አለ!
እንደእንቁጣጣሽ ቀን፣ እንደመስቀል መዓልት
ስም ያወጣሁላት፣ እንደ አበባ ወራት፣
አበባየሁ አለ። ብቻዬን ተኝቼ፣
ሆሰፒታል ገብቼ።

እኔም ቢራዬን ያዝኩ፣ በሃሳቡ አየተያዝኩ
እንደሱ እያስታወስኩ፣ እንደሱ እያስተዋልኩ፣
እንደሱ ትዝ አሰኝ፣ እንኳን እማውቃቸው፣
እማላውቃቸውን፣ ጭምር አስታውሰኝ፣
አበባ አየሁ ሲለኝ፣ ግጥሙን ሲደረድር፣
ቅኔ ሲደረድር፣
እማላውቃቸውን፣ ጭምር አስታወስኝ፣
ቢራዬን እንደያዝኩ፣
እንደሱ አያስተዋልኩ።
እኔንም ትዝ አሉኝ፣ በድምፁ ተሰሙኝ፣
በከንፈሩ ሳሙኝ፣ በዓይኖቹ አልፈው አዩኝ፣
ጐንጨት፣ ጐንጨት እያልኩ፣ እንደሱ አያስተዋልኩ።
እኔንም ትዝ አሉኝ፣
እንኳንና እማውቀው፣ እማላውቀው ታየኝ፣
በከንፈሩ ሳሙኝ፣
በዓይኖቹ አልፈው አዩኝ፣
በድምፁ ተሰሙኝ።
ዳባ የለበሱ፣ አቆማዳ የያዙ፣
በትረ-አሮን፣ መቋሚያ፣ የተመረኮዙ፣
ከክ የወረሳቸው፣ ከቶ እማላውቃቸው፣

በድምፁ ተሰሙኝ፤ በዓይኖቼ አልፈው ታዩኝ።
 ደሙ የቆረቆዘ፤ ወዘ የቆረቆዘ፤
 በትረ-አርን፤ መቋሚያ፤ የተመረከዘ
 ዳባ የለበሰ፤ አቆማ ያያዘ፤
 ልብሱ የታረዘ። ዳባ ያጠለቀ፤
 በርኖስ ያጠለቀ፤ እኮካም ተማሪ፤
 አንጀቱ የራቀው፤ በራብ የደቀቀ፤
 ታየኝ በእንባቢው ዓይን፤ ግጥሙን ሲደረደር፤
 በድምፁ ተሰማኝ፤ ሳሙኝ በሱ ከንፈር።
 ያ ለማኝ ተማሪ፤ እኮካም ተማሪ፤
 በሱ ተመሰሎ፤ ባንተ ተመሰሎ፤
 እሱ ኖሯል ኗሪ፤
 እሱ ኖሯል ቀሪ።
 በኛ ተመሰሎ፤ ባንተ ተመሰሎ፤
 ዳግመኛ ተፈጥሮ፤ ሁለተኛ በቅሎ፤
 እበባው ሲዘራ፤
 የግጥም እዝመራ፤
 የቅኔ አደባባይ፤ ገበያው ሲደራ።
 እንባቢው ቀጠለ፤
 እያሰላሰለ፤
 አበባየሁ አለ፤
 “ኢዮሃ አበባዬ፤ መሰከረም ጠባዩ!”

ዳባ የለበሰ፤ ግኅደር ያነገተ፤
 በጭቶ የነኩተ፤ በእኩክ የነኩተ፤
 ‘እኮ ዘተምህረ፤ ይከውን መምህረ’
 እንባቢው ቀጠለ፤
 አበባየሁ አለ፤
 ፊት-ለፊቱም ያለው፤ ጭጭ ብሎ አዳመጠው፤
 ዘጉ ቅንድቦቹ
 ለዘብ አሉ ዓይኖቹ።
 ለሽ እሉ፤ ፀጥ እሉ፤ እርጭ እሉ፤ ተኝ፤
 በባሕር-ሃሳብ ስጥመው፤ ጠልቀው፤ ቀዝፈው ዋኝ፤
 በቁም ሕልሙ ምሥጢር፤ ተአምር ሲኖኝ።
 ወይስ ለሱም ታዩት?
 ዳባ የለበሱት።
 ጢማሙ ከጐኑ፤ ዓይኖቹን ቀልሶ፤
 በከናፍሩ ጫፍ፤ ትምባሆውን ነክሶ
 ተከዝም እያለ፤ ፈካ እያለም ጥርሱ
 ያንባቢውን ግጥም፤ ላመጥው ከነጢሱ፤
 አለ ግን አምሳያ፤ በእንባቢና በሱ፤
 ግጥሙን ሲደረድር፤ ሲያነብ አንበልብሎ፤
 “የባሕር ቅርድዶች፤ የፍቅር ቃጠሎ”
 ሲያነብ አንበልብሎ፤ ሲተች ዝግ ብሎ።
 ቢራዩን እንደያዝኩ፤ እንደሱ እያስተዋልኩ፤

ያ ባለአቆማዳው፥ እከካም ተማሪ፤
 በዚህ ተመሰሎ፥
 በዚያም ተመሰሎ፥
 ያ ለማኝ ተማሪ፥ ቅማላም ተማሪ፥
 በኔም ተመሰሎ፥ እሱ ኖሯል ሄሪ፥
 እሱ ኖሯል ቀሪ።
 ያ ዳባ ለባሹ፥ እከካም ተማሪ፥
 አለ መሃላችን፥ ከኛ ተመሰሎ
 ምንተ-ማርያም ባዩ፥ የሌለው ማደሪያ፥
 አለ መሃላችን፥ በዛሬው ገበያ
 በግጥም ድርድር፥ በቅኔ ገበያ፥
 በአእምሮ መስተዋት፥ ራስን በመለያ
 ራስን በማወቂያ፥ ራስን በመለኪያ፥
 በቅኔ አደባባይ፥ በቅኔ ገበያ
 በየአንዳንዱ መንፈስ፥ በየአንዳንዱ ማላ፥
 ምሥጢር ሲያቆጠቁጥ፥ ተአምር ሲዘራ፥
 አደባባይ ቆሞ፥ ገበያው ሲደራ፥
 በየአንዳንዱ መንፈስ፥ በየአንዳንዱ ማላ፥
 አለ ያ ተማሪ፥ አለ ያ 'ኮላላ'።
 ባንተም በኔም በሱም፥ እየተመለለ፥
 አንባቢው ጉን ባለው፥ እየተመለለ
 ሕልም አየሁ በሚለው፥ እየተመለለ

አንባቢው ጉን ሆኖ፥ እያለላለለ፥
 ሕልም አየሁ እያለ፥ ትዝ አለኝ እያለ
 የልጅነት ገጽን፥ የልጅነት ወጉን፥
 ያን የድሮ ሕልሙን፥
 እያለላለለ፤
 በቅኔው መስተዋት፥ ዛሬ እያስተዋለ
 ትዝ አለኝ እያለ፥ ሕልም አየሁ እያለ።
 ከሕልሜ ነቅቼ፥ ያለምኩትን ልነድፍ፥
 ልቃኘው ቅዠቴን፥ ላስቀምጠው በረድፍ፥
 ከሕልሜ ባንኜ፥ ከእንቅልፈ ነቅቼ፥
 እርሳሴን መዝገር፥ ደብተሬን ዘርግቼ፥
 የግጥም ድርድር፥ ገበያው ሲደራ፥
 ሲደራ - ሲደራ - ሲደራ-
 አሁን ያለምኩትን ከሃላቤ ላውጣጣ፥
 ልነድፈው-ልነድፈው-ልነድፈው ለቃጣ
 ያን የቅዠት ፍሬ፥ ደብተር ላይ ልዘራ፥
 ገበያው ሲደራ፥ ጉባኤው ሲደራ
ብኻ ይልብኝ ጀመር፥ ሕቅ አለኝ - አነቀኝ፤
 አልፈጠር አለኝ፥ አልወለድ አለኝ።
 ባምጠው ባምጠው፥ አልወለድ አለኝ፤
 አንባቢው ጉን ሆኖ፥ እያለላለለ፥
 እያቅበጠበጠው - እያቁነጠነጠው-

እያበሻቀጠው - ሳቡ ችፍ እያለ፥
 እንደዚያ ሲያወጋ፤ ሕልም አየሁ እያለ
 የልጅነት ገጹን፥ የልጅነት ወጉን፥
 በቅኔ መስተዋት፥ ሲያስተውል ራሱን፥
 ያ ባለ አቆማዳው፥ እከካም ተማሪ፥
 “እኮ ዘተምህረ ይከውን መምህረ፥
 ብዕሲት እእመረት፥ ተማሪ እእመረት”
 በሱ ተመሰሎ፥ በዚያ ተመሰሎ፥
 ዳግመኛ ተፈጥሮ፥ ሁለተኛ በቅሎ፥
 ያ ለማኝ ተማሪ፥ ቅማላም ተማሪ፥
 በኛ ተመሰሎ፥ እሱ ኖሯል ኗሪ፥
 እሱ ኖሯል ቋሚ፥ እሱ ኖሯል ቀሪ።
 ደሞም ጐኔ ያለው፥ ዓይኖቹን አጉልቶ፥
 ድምፁን አጐርንቶ፥
 ከባለቅኔዎች፥ ራሱን አስተያይቶ፥
 በሕይወት ካሉትም፥ ካሉትም በመንፈስ፥
 “ቻሌንጅ” ነው አለ፥ እንዴት? ከማ ልነሰ?
 ራሱን እነጻጽሮ፥ ከነሱ ተዋህዶ፥
 ቻሌንጅ ነው አለ፥ ማ ለማን ተዋርዶ?
 ውድድር ነው አለ፥ መዝኖ፥ አስተውሎ፥
 እኛን ተወክሎ፥ ራሱን ተወክሎ፥
 ተማሪውን መሰሎ፥ ተሟም እሱን መሰሎ፥

ያ እከካም ተማሪ፥ ያ ዘኬ ለቃሚ፥
 ያ ዐርብ ሮብ ጧሚ
 ያ በተከሲያን ሳሚ፥
 እኛን ተመሰሎ፥ እሱ ኖሯል ቋሚ፥
 በአንባቢው ዓይን ያየኝ፥
 በግጥም ድርድር፥ በቅኔ ገበያ፥
 በየአንዳንዱ መንፈስ፥ ተአምር ሲዘራ፥
 ምሥጢር ሲያቆጠቁጥ፥ ገበያው ሲደራ፥
 ምንተ-ማርያም ባዩ፥ የሌለው ማደሪያ፥
 አለ መሃላችን፥ በዛሬው ገበያ፥
 በያንዳንዱ ቅዠት በቅኔ ገበያ
 በአእምሮ መስተዋት፥ ራሱን በመለያ
 ራሱን በማወቂያ፥ ራሱን በመለኪያ፥
 በየአንዳንዱ ምሥጢር፥ በየአንዳንዱ ማሳ፥
 አለ ያ ቅማላም፥ አለ ያ ኮላሳ፥
 በአንባቢዬ ቅኔ፥ በአንባቢዬ አለማት፥ በሃሳቡ እንደተያዝኩ፥
 ቢራዩን እንደያዝኩ፥ እንጸሱ እያስተዋልኩ፥
 ያ ከካም ተማሪ፥ አቆማዳያያዝ፥
 በትረ-አሮን፥ መቋሚያ፥ የተመረኮዘ፥
 ያ ዘኬ ለቃሚ
 እሱ ኖሯል ቋሚ፥
 ዳግመኛ ተፈጥሮ፥ ሁለተኛ በቅሎ፥

እሱ ኖሯል ቀሪ፥ እኛን ተመስሎ፤

ያ እከካም ተግራ።

እኛን ሆኖ ኗሪ።

ለአንዲት የቅኔ ምሽት - (፲፱፻፶፭)

ረሃብ ስንት ቀን ይፈጃል?

ረሃብ ቀጠሮ ይሰጣል?

ወይስ ቀን ቆጥሮ ይፈጃል?

"የሆድ ነገር ሆድ ይቆርጣል"

ይባላል፥ ድሮም ይባላል፥

ይዘስዝላል ይከትፋል

ብቻ እስከሚጨርስ ድረስ፥ ሆድ ለሆድ ጊዜ ይሰጣል?

ወተት እንጀት ነጥፎ ሲሳብ

ሆድ ዕቃ ደርቆ ሆድ ሲራብ

ተሟጦ እንጀት በእንጀት ሲሳብ

የጣር ቀጠሮው ስንት ነው

ለሰው ልጅ ሰው ለምንለው

ሳይችል ሰጥቶት ለሚያስችለው

ስንት ቀን ነው? ስንት ሌት ነው?

የማዕዱ ወዝ ሳታጥጥ

አድባሩ አብዳ ሳትፈረጥጥ

ጥንብ ሳይተርፋት ሜዳ-ኢይጥ

የቤት ድመት ሳታማምጥ

በእመቤቷ አስከሬን ብካይ

እሷም ዋይ እንጀቷም ዋይ-ዋይ

ውሻም በጌታው ሥጋ ላይ

ቸነፈር በጣሰው ሲሳይ

አይ!

ሰንት ቀን ትሆን የራብ አዋይ?

እስቲ እናንተ ተናገሩ ተርባችሁ የምታውቁ

ከቸነፈር አምልጣችሁ ተርፋችሁ እንደሁ ሳታልቁ

ትንፋሽ ቀርቷችሁ እንደሆን ያስችላችሁ እንደሁ ጥቂት

ቀጠሮ ይሰጣል እልቂት?

ሰንት መዓልት? ሰንት ሌሊት?

ጥንብ እንሳው ሳይወርድ በፊት ሳይሞገርጣችሁ ጥፍሩ

በጣራሞት አከናፋቱ እንህቦ በመቅሰፍት እግሩ

አንደበት ተርፏችሁ እንደሁ ሳትነገሩን ከምትቀሩ

ካሰቻላችሁ ተናገሩ።

ቆሽት-ሊቃው ሳያጣጥር ሰቀቀኑን ሳያጋግል

እስትንፋሰ ስልምልም ሳትል

ቀጠሮ ይሰጣል ረሃብ? ስሰንት ቀን ስሰንት ያህል?

ሰንት ሰዓት ነው የራቡ አቅሙ?

ስኔ ብጤማ ትርጉሙ

የሁለት ፊደል ድምፅ ነው 'ራብ' የሚሉት ከነሰሙ

እንጂ የኔ ብጤውማ

የት አውቆት ጠባዩንማ?

ብቻ ሲነገር ይሰማል

ይህንን ሁለት ፊደል ቃል?

ቃሉማ ያው በዘልማድ ይነገራል ይሰፈፋል

ይተረካል ይዘከራል

ይደጋገማል ይተቻል

እንጂ እንኳን ጠባዩንና የራብ ዕድሜውን የት ያውቃል?

እና እምታውቁት ንገሩን እውነት ራብ ሰንት ቀን ይፈጃል?

በጣር አፋፍ ላይ ያለህ ሰው ራብ እንዴት ነው የሚያዛልቅ

ለሰንት ቀን ቀን ይሰጣል አንደበትክን ሳይሸመቅ

ሸረረት በልሣንህ ላይ የድር ትብትቡን ሳይሠራ

ቁራና ቀበሮ በቀን ከቀየህ ድባብ ሳይደራ

ጥንብ እንሳ ሊጭር ሳይመጣ ቅምቡርስ ከጉጂህ ጣራ

እንደፍካሬ ኢየሱስ ቃል በጣር ምፅአትን ሳትጠራ

አንደበት ሳለህ ተናገር

የምታውቅ የራብን ነገር

እስከሬንህ ከየጥሻው ተርፎ እንደሁ ሳይቀረቀር

ሰንት ደቂቅ ሰንት ፋታ ቀጠሮው ሰንት ትንፋሽ ነበር

ቆሽት አርሮ ሳይፈረፈር

ትናጋህ በድርቀት ንዳድ ጉሮሮህ ሳይሰነጠር?

የሆድ ነገር ሰንት ያቆያል? ቀጠሮ ይሰጣል እልቂት?

ሰንት መዓልት? ሰንት ሌሊት?

ሰንት ሰዓት ነው ሰቆቃው ሰንት ደቂቃ ነው ጭንቁ

እስቲ እናንተ ተናገሩ ተርባችሁ የምታውቁ

ሰንት ያቆያል? ሰንት ያዘልቃል?

እውነት ራብ ሰንት ቀን ይፈጃል?

ጥር - ፲፱፻፷፭ - ዋልዲያ

ምነው አምቦ?

ምነው አምቦ

የደማም አምባዎች ቁንጮ፥ እንዳልነበርሽ የደም ገንቦ

እንዳልነበርሽ ንጥረ-ዘቦ

ዙሪያሽ በምንጭሽ ታጅቦ

በተራሮችሽ ተከብቦ

ከጠበልሽ ሂሳይ ታልቦ

ከአዝርእትሽ ፍሬ ዘንቦ

ከዓመት ዓመት ጤና አብቦ

ሕይወት ደርቶ ሰላም ቀርቦ

የአየር ትፍሥሕት እንዳልነበረሽ፥ የዘር ሆነ የእሸት የአትክልት

ከመጫ እስከ አዋሽ አምብርት

ምንጭሽ ሲያጥጥ ሲፍለቀስቅ፥ ከዳንዲ እስከ ዋንጫ እትብት

እንዳልነበርሽ የምድር አድባር፥ የዘር ድባብ ያገር ችቦ

ዛሬ እንደዚህ ምነው አምቦ

የቀትር ጥላሽ ተሰቦ

የጡቶችሽ ወዝ ተሰልቦ

ውስጥ እንጀትሽ ተለብሰቦ

የመዓዛሽ መፍለቅለቂያ፥ መንጸባርቅሽ ተሸብቦ

ተረምርሞ ተተብትቦ

ምነው? ምነው አምቦ?

፲፱፻፳ - አምቦ

“አቴቴ ዱብራ አርሞ”

ለካ እንደትዝታ አስታምሞ

እንደዘነጉት የእናት ጡት፥ ከዘመን ጋር አገግሞ

ምንም ቢርቅ ምንም ቢሸሽ፥ ሕልሜ ከሕልምሽ ተዛሞ

በዓይንሽና በዓይኔ መሃል፥ የሃሰት ሥልጣኔ ቆሞ

ባንተይይ ባንወይይ፥ አቴቴ ዱብራ አርሞ

እንደልጅነት ሰመመን፥ ለካስ ዕድሜም ያማል ከርሞ።

ተግ ሲል ያንቺ ሽውታ

ብሻ፣ ሲል እንደአድባር ጥሪ፥ እንደተረብ ቅርስ ሽታ

እንደእሳት ዳር ተረት ግርሻ፥ እንደእንቆቅልሽ ትውስታ

የጥቅምት እሸት አወደ፥ ነቃ ደሞ ያንቺ ትዝታ

አውድማው ተንደረከከ

ሰንበሊጥ ተንተረከከ

ነይ አከርማ እንነቃቀል፥

ከወንዞችን ሾላ ጠስል

ነይ ጢሎሽ እንንጠላጠል፥

መስኮቻችን ሰብሎቻችን፥ ግጦሾቻችን አባቱ

የአቴቴሽ ላሞች አጋቱ

በሮቻችንም እጓሩ፥ ኮርማዎቻችንም ነቁ

ገደሮቻችን ለጥቃት፥ ለይዘታ ለከብደት በቁ

የሁዳድ ድርቆሽ ሠፈር፥ ጥገቶቻችን በረቁ፥

አቴቴ ዱብራ ኦሮሞ፥ እጃን በትዝታሽ ያገርኝ
 በሕልም ጣቶችሽ ሳቢኝ
 መቸም በውን አልሆንሽም፥ እንዲያው በሰመመን ዳሺኝ።
 የኔ እጅ እኮ እርፍ አይጨብጥም
 የኔ ክንድ ተልም አይተልምም
 የኔ ጣት አረም አይነቅልም
 በፊደል መፈደል በቀር፥ ጉልጓሎ እኮ አይጉለጉልም
 ለሰልሻለሁ፥ ሠልጥኛለሁ፥ ሰይጥኛለሁ አልሆንሽም፥
 አቴቴ ዱብራ ቦረና
 መቸም ሁሉን ቻይ ነሽና
 አጥንቴ ከአጥንትሽ ማዕድን፥ ቢመነጭም ተቀምጥ
 ከ“ሀና” ከ“አሐዱ” በፊት፥ ከቃል በፊት አስቀድሞ
 ዛሬ በዓይንሽ በዓይኔ መሀል፥ አጉል ሥልጣኔ ቆሞ
 ሰየጠንኩና አልሆንሽ አልኩ፥ አቴቴ ዱብራ ኦሮሞ፥....
 አዎን መቻል ባንቺ ያምራል፥ ያን የትዝታ ሰቀቀን
 ያን የልጅነት ሰመመን
 ምንም በውል ባንደርሰበት፥ ጭላንጭሉ እየታወሰን
 ውል ሲል እንዳልጠፋ ቀን
 ከዓመት ዓመት ተሸጋግረን፥ አዳዲስ ዘመን ሲሰለፍ
 ሰንበሌጡ ሲንተረከክ፥ የአዝመራ እሸት ሲትረፈረፍ
 የማር እሸት እንቁረጥ ተይ፥ የጥቅምት አበባ እንቅጠፍ
 ነይ ሸነዬ አብረን እንግዘፍ

ጣት ሰጣት እንቆላለፍ
 በዓይን ጥቅሽ እንገራረፍ
 ከአውድማችን አፋፍ ሰአፋፍ፥ በዳሰሳ እንጠላለፍ
 ተይ ፍቅር እንዘራረፍ
 በሕልም እንኳ እንተቃቀፍ፥
 አቴቴ ዱብራ ቦረና፥ አቴቴ ዱብራ ኦሮሞ
 የቀን የጊዜ እንቆቅልሽ፥ በሕልም መርፌ ተጠቅሞ
 በየመከሩ ተተልሞ
 ከትዝታ ጋር አስታምሞ
 እንደዘነጉት የእናት ጡት፥ ከዘመን ጋር አገግሞ
 ምንም ቢርቅ ምንም ቢሸሽ፥ ሕልሜ ከሕልምሽ ተዛሞ
 በዓይንሽና በዓይኔ መሃል፥ አጉል ሥልጣኔ ቆሞ
 ባንተይል ባንወይል፥ እንደጥንቴ እንደቀድሞ
 እንደልጅነት ሰመመን፥ ዕድሜም እኮ ያማል ደሞ....
 አዎን ዕድሜም ያማል ከርሞ
 “አቴቴ ዱብራ ኦሮሞ።”

ለአቴቴ ዱብራ ኦሮሞ - (፲፱፻፷፪ - ባሌ-ጎባ)

ምንም አልል

እሺ እንግዲህ በዝምታ
የልቤን ደም ሥር ትርታ
የደቂቅ ዕድሜን ትዝታ
ትር ሰትል አፍታ ለአፍታ
እያዳመጥኩ እያሰታመምኩ፥ ጊዜዬን እያሰላሰልኩ
ሳልናገር ሳልጋገር፥ እየደገምኩ እያሰለሰኩ
ሳልሰለች እየመላለሰኩ
እሺ እንግዲህ በጸጥታ
የልቤን ደም ሥር ትርታ
የእስትንፋሴን ቃል ጉምጉምታ
ትር ሰልት አፍታ ለአፍታ
ሳልሰለች እየደጋገምኩ
በእግረ ሕሊና እያደቀቅኩ
እየቆጠርኩ እየቆጠርኩ
እሺ እንግዲህ አልናገርም
በአንደበቴ አልተነፍስም
በልሳኔ አልመሰክርም
አልልም። ምንም አልልም
እንዲያው ዝም እንጂ ዝም ዝም
የልቤ ደም ሥር ሲያቃጭል

ልሳኔን ሲያስነሳ ሲያሰጥል
ቃላቴን ሲቃኝ ሲያጋግል
ትንፋሼን ሲያንር ሲያዳውል
ክል ሲል ትር ድም ሲል
ማዳመጥ ማሰታመም እንጂ፥ ሌላ ምንም ምንም አልል።

ጥቅምት - ፲፱፻፷፫ - 'ፒያሳ'

አዋሽ

እስከመቼ ይሆን አዋሽ?

አዋሽ፣ የመጫ ሥር ፍሳሽ

የለም አፈርሽ ደም ቅናሽ

የሸዋ የእምብርትሽ ላቦት፣ የምንጮችሽ የምጥ አማጭ

የአለትሽ የተራሮችሽ፣ የጉልጥምጥሚትሽ ፍላጭ፤

አዋሽ ሕመምህ ምንድነው? ሕመምክሰ አንተላ ምንድነህ?

ከውሀ ወዝ የተለየ፣ መቸሰ ልዩ ንግርት የለህ

እንደ-ሴቴ ሽረሪት ፅንሰ፣ ራስክን በራሱህ ዋጥ ያለህ፤....

እስከመቼ ይሆን አዋሽ? ሲያሳድድ ሲያቅበዘብዝህ

ላትዘልቀው ሳያዛልቅህ፣

አሸዋ ለአሸዋ ድኸህ

ውስጥ ለውስጥ ምሳህ ጠልቀህ

የምድርን ማገፀን በርቡረህ

ዋልታዋን ቁልቁል ሰንጥረህ

እናትህ ውቂያኖስ ማገፀን፣ ላትገባ ትባክናለህ፤....

እስከመቼ ይሆን አዋሽ?.... አዋሽ ቡርቃው፣ መጫ ምንጩ

ዳዳ ፅንሱ ሸዋ ፍንጩ

ውጠህ፣ ተውጠህ እርጩ

የንዳዱ የበረሀ ዕጩ

ንግርትህ ምድነው አዋሽ፣ አባ ብቻ አባ እቅጩ?

ዘለዓለምክን ፈሰሰህ ባታልቅ

ምነው ተሰፋ መቁረጥ አታውቅ?

እስከመቼ ይሆን አዋሽ? አዋሽ በቃኝ አትል ቆራጥ

ማን ያስተማረህ ፈሲጥ ነው፣ አረህ ለማለምለም መዋጥ

አሻቅበህ ወደ ምሥራቅ፣ ወደ ጀምበር መውጫ መናጥ

ሰምጠህ ልትቀር በሀሩር ማጥ?

አዋሽ፣ ቡቡ ሮሮ ብርቁ

የዘለዓለም ንዳድ ሰንቁ፣

አዋሽ አባ ብቻ ጉዞ

ዘለዓለም ብሶት አርግዞ፣

እነዋቤ ሸበሌማ፣ ሰብረው ውቅያኖስ ሲዘልቁ

እነግዮን ወርደው አልፈው፣ ሱዳንን ምሥርን ሲያጠምቁ

ምነው ያንተ ጉዞ ብቻ፣ በረሃ ላይ መታነቁ?

እስከመቼ ይሆን አዋሽ? ወዘክን አሸዋ ሲውጥህ

ደምክን በረሃ ሲመጥህ

ዘለዓለም ሲመዘምዝህ

መች ይሆን በቃኝ እምትል፣ መች ይሆን በቃኝ እጂልህ?

እስከመቼ ይሆን አዋሽ?....

አዋሽ የመጫ ሥር ፍሳሽ

የዳዳ የቱለማ ደም

በረሀ እምትደመደም?

የሰባት ቤት ጉራጌ አድባር

የከረዩ ቅቤና ማር

ፈሰሰህ ለአሸዋ እምትዳር?

እስቲ አንዴ እንኳ እንደነዋቤ፥ ባከህ ሂድ ውቅያኖስ ግባ

ዘለዓለምክን በአሸዋ ሆድ፥ ተውጠህ ከምታነባ፥

ቆራጡ እንኳ አንተ ነበርክ፥ የጀግኖች መፍለቂያ ኩሬ

የሠንጋ ፈረሰኞቹ፥ የነኦርዶፋ ጨንገሬ

የሰንቱ መጠጊያ ዋሻ፥ አዋሽ ደኔ አዋሽ ዱሬ

የጥንተ ፍጡራን መደብ፥ የቅድመ ማልካ ካንቱሬ፥

አዋሽ በታኝን አታውቅም?

በምድር ማገፀን ከአድማስ አድማስ፥ ዘለዓለምክን ስታዘግም

ወርደህ፥ ሟጠህ፥ ተንጠፍጥፈህ፥ አሜን፥ ታከተኝ አትልም?

መጫ ቋጥሮ ሸዋ ፀንሶ፥ ሰባት ቤት ጉራጌ አርግዞ

ከዳዳ ምንጭ አሩሲ እምብርት፥ ከነቅሪቱ ተጉዞ

ከአባባ ጣፋ ሼህ ሁሴን፥ አዳል ሞቲ ሽሉን ይዞ

ከከረዩ ማታሐራ፥ ከኢቱ እስከአፋር አምጦ

አሸዋ ነክሶ ቀረ አዋሽ፥ ላይገላገል ሽምጥጦ

እንደወላድ ሳይታረዝ፥ ከነፅንሱ አረህ ሰምጦ

በምድረ በዳ ጉረሮ፥ በረሃ ላንቃ ተውጠ።

እስከመቼ ይሆን አዋሽ? አዋሽ አባ ሮሮ ቅርሱ

የዘለዓለም ንዳድ ጉርሱ፥

አዋሽ ቡቡ በረሽኛ

የአረሀ ሸለቆ በረኛ

የአሸዋ ዋሻ መተኛ

የበረሀ ዋነተኛ

የምድረ በዳ ብቸኛ

የዘለዓለም መንገደኛ፥....

የአበቅቱ መወራረሻ፥ የፅፁዋት ዕድሜ መቁጠሪያ

በፀደይ የአልባሳት ማዕጠንት፥ የዘመን ላቦት ወዝ ማጥሪያ

የእንቁጣጣሽ ማዳበሪያ

የአዝርእት ሰብል ማጥለያ፥

በክረምት የዶፍ ረከቦት፥ የሰማይ ምጥ መቀበያ

የደመና እምባ ማጠቢያ፥ የማዕበል ሰደድ ማከያ

የተራሮችን ለቅሶ ቻይ

የጅረት የምንጮች አዋይ፥....

ጭምት መሳይ፥ ያለዐመሉ

ዘራፍ ባይ በመስክ ሙሉ፥

አባ ጭራቅ-አከናፍ ቀንዶ

አዋሽ ዘጠኝ ራስ ዘንዶ

ቁልቁል እንደምሽት ጥላ፥ ከሰማየ ሰማይ ወርዶ

ሞልቶ ተንደላቆ ኮርቶ፥ የሰንት ዓለም ምድር ጉርዶ

ቀይ ደመና ተክናንቦ፥ ጋራ እንደአሻንጉሊት አዝሎ

ሰንቱን በረት እንደጉድፍ፥ አውተፍትፎ እንጠልጥሎ
 አውድማውን እንገዋልሎ
 ወርካውን ግቻ አሳክሎ
 አመንምኖ አስልሎ
 እንደዘጠኝ በገና አውታር፥ በየረድፉ ተሰድሮ
 በአገር ምድር ዙሪያ ጥምጥም፥ እንደመቀነት ተቋጥሮ፥
 አዋሽ ቁጣ አባ ዱታ
 የሰማይ ጥጉ ቴማታ፤
 አዋሽ አባ ሻኛው ጋራ
 ኩሩ እንደነማታ ሐራ፥
 የግርማ ሞገስ መርገፉ
 እስከነምድረ-አቀፍ ዘርፉ
 አባ ገርሰስ ሞልቶ ደራሽ፥ አባ አደፍርስ አባ ኩርፋድ
 ከተፍ እንደመብረቅ ግማድ
 በምድር ቁኖ ድንገት ሲጣድ፥
 አዋሽ ንፋግ አባ መዓት
 የገጠሬ አታምጣ ምጣት፥
 አዋሽ ደርሶ-ቀማው-መብረቅ
 አባ መዝረፍ-መውሰድ-መንጠቅ
 ግሣንግሱን አግባሰብሶ፥ በምድረ በዳ ለማጨቅ
 ሀሩር ጉረሮ ለማመቅ
 የአሸዋ ሆድ ለመጠቅጠቅ

ሀራም ብሎ አብሮ ለመጥለቅ
 እምድረ ከርስ መቀመቅ፥....
 እስከመቼ ይሆን አዋሽ? አዋሽ ብኩን ምሥጢረኛ
 የጠፍ-ፋኖ አባ ብቸኛ
 የበረሃ መንገደኛ
 የጨረቃ ግዞተኛ፤
 ካገር ሞት ወዲያ ላትሞት፥ ካገር ምጥ ወዲያ ላታምጥ
 እስከመቼ ይሆን አዋሽ፥ ራስክን በራስህ እምትውጥ?
 አዋሽ አባ ሮሮ አገሩ
 ያሸዋ ማኅፀን ድንበሩ
 የምድረ ዓለም ኬላ በሩ
 ኩሩ፥ ብሶት እንደልቡ
 ቅምጥል የሸዋ ቡቡ
 የሰማይ አድማስ ግድቡ
 ንዳድ ሰንቁ አረህ ግቡ፤
 እስከ መቼ ይሆን አዋሽ? አዋሽ ቡቡ አባ ብሶት
 የሰው ችግር ሳይደርስብህ፥ ሳይቸግርህ የእውነት እጦት
 ላትዘልቀው ላያዛልቅህ፥ ለማንም የትም እምትሞት?
 ታድያ እስከመቼ ነው አዋሽ?
 አዋሽ፥ የመጫ ሥር ፍሳሽ፥
 የሸዋ የእምብርትሽ ላቦት፥ የምንጮችሽ የምጥ አማጭ
 የአለትሽ የተራሮችሽ፥ የጉልጥምጥሚትሽ ፍላጭ፥

እስከመቼ ይሆን አዋሽ፣ ወዝክን አሸዋ እሚውጥህ?
 ደምክን በረሃ እሚመጥህ
 አጥንትህን ምድረ በዳ፣ ሀሩር እሚመዘምዝህ?
 መጫ ቋጥሮ ሸዋ ፀንሶ፣ ሰባት ቤት ጉራጌ አርገዞ
 ከዳዳ ምንጭ አሩሲ እምብርት፣ ከነቅሪቱ ተጉዞ
 ከአላባ ጣፋ ሼህ ሁሴን፣ አዳል ሞቲ ሽሉን ይዞ
 ከከረዩ ማታ ሐራ፣ ከኢቱ እስከ አፋር አምጦ
 እንደወላድ ሳይታረዝ፣ ከነፅንሱ አረህ ሰምጦ፣....
 በምድረ በዳ ጉረሮ፣ በረህ ላንቃ ተውጦ፣....
 አሸዋ ነክሶ ቀረ አዋሽ፣ ላይገላገል ሽምጥጦ።
 እስከመቼ ይሆን አዋሽ፣ ተስፋ መቁረጥን እማታውቅ?
 ፈሰሰህ ተግጦህ እማታልቅ?
 ጉዞህ በረሃ ሲታነቅ
 ሀሩር ጉረሮ ሲታጨቅ
 አጥንትህ ጉልጥምጥሚትህ፣ እምድረ-በዳ ሲታመቅ
 እስከመቼ ይሆን አዋሽ፣ ቆርጠህ ቀይ ባሀር እማትዘልቅ?
 እስከመቼ ይሆን አዋሽ? መቸም ሌላ ንግርት የለህ
 እንደ ሴቲ ሸረሪት ፅንሰ፣ ራስክን በራሱህ ዋጥ ያለህ፣
 እስከመቼ ይሆን አዋሽ?

ለጋማቹ ቃማሊቲ - (፲፱፻፳፬ - አዋሽ)

እግር እንይ!

አርቀን ማስተዋል ማለት፣ የኛን ሥልጣኔ ድልድይ
 እግር ማየት ነው ብለዋል፣ እስቲ እንግዲህ እግር እንይ!
 ያባቶችህ ያይን ድንበር፣ ከተረከዘ ሎሚ ሳያልፍ
 አንተ ግን ጀቢራው-ዘራፍ
 ጠረፍ አይወሰንህ ጉብል
 ጥሎህ በዘመንህ ዕድል
 ዓይንህ ባት አልፎ እንዲዋልል፤

ቲህ ወዲያ ጀግንነት የለ፣ ተዚህ የከረረ ግዳጅ
 ባደባባይ የዱር ገደል፣ ስትናደፍ የእግር አዋጅ
 ሌሊቱን በየሌት- 'ግለብ'፣ ቀኑን ጭምር በጠራራ
 ሊነጋ እንደጧት ጀቢራ
 በከተማህ ስታቅራራ
 በዕድሜህ መንከራተት ሥራ፣
 ካንዱ ቢሮ ሌላው ቢሮ፣ አበል በረካውን ብለህ
 ያገሩን ወሬ ተንትነህ
 ተጨቃጭቀህ ተስፋልፈህ
 አመሳጥረህ አቆላልፈህ፣ የዚያን ጉዳይ ከዚህ ጉዳይ
 ዘጋግነህ በቡና ምግህ፣ አምተህ ደክመህ ስተሰያይ፣
 በዚህ ብቻ ሳታስቀረው፣ ደሞ አዲሱን የአገር ጠባይ
 ከልማድ የቡና ሱስ ጋር፣ የዘመኑን ሳትሰያይ

እስቲ ደሞ አራዳ ወጥተህ፤ በከተማው አደባባይ
 ያንደን ካንደ ዳሌና ባት፤ እግሯን ከእግር ጋር አስተያይ፤
 ደርቶህ ያገር ልጅ ቅልጥም
 ዳሌው ባቷ እስኪፈረጥም
 እየናረ እስኪያስገመግም
 አንተ አድፍጠህ ከጳላዋ፤ በዓይኑህ ሣግ ስታነፈንፍ
 ያቺን ልከፍ ያቺን ንድፍ
 እያረከ ስታሾልቅ፤ አንዷ ፈርታ አንዷ ስታፈጥ
 ተጠግታህ ባቷ ሲያገምጥ
 “ዘራፍ” ቀርቶ ቀልብህም “ውይ!”
 እያለ ወኔህ እግር ይይ፤

“በሠየጠኑትማ ዘንድ
 አንዱም የባላንጣ ዘዴ፤ የባዕዳን ሥውር መንገድ
 ዘመናይ ጦር መሣሪያ ነው፤ ታዳጊ እገር ለማንጋደድ
 እምነቱን ለማወናበድ
 ያንድን ትውልድ የሕልም አቅጣጫ
 ወደፊት ሳይሆን ወደታች፤ አመንምና ማቀጨጫ!”
 ቢላህ ፈጥጦ በግልምጫ
 ለጎሲናህ ማጋለጫ
 ናቀው እርግፍ አርገህ ተወው፤ ቴህ ብጤው ጋር አትንጫጫ።
 ሠልጥነን ንቀን አልፈነው፤ የይሉኝታን መቀጣጫ

የኛ ዓይን የእግር ነው እንጂ፤ በቅቶት ገለና መግለጫ።
 አርቀን ማስተዋል ማለት፤ የኛን ሥልጣኔ ድልድይ
 እግር ማየት ነው ብለናል፤ አሜን በቃን እግር እንይ፤

‘በእግረተኞች’ - (፲፱፻፷፫ - ‘ፒያላ’)